

Oppilaitoksen tapahtumaturvallisuusopas

Sami Kiiskinen
Laurea Ammattikorkeakoulu

Sisällys

1	Turvallisuussuunnitelmaoppaan tarkoitus	5
2	Toiminnan kuvaus	5
3	Tapahtumapaikka	6
	3.1 Kohteen tiedot.....	6
	3.2 Ajo-ohjeet	8
	3.3 Reittiohjeet	8
4	Turvallisuudesta vastaavat	8
	4.1 Tapahtuman johto ja yhteystiedot.....	9
	4.2 Valvovat viranomaiset.....	10
5	Lainsäädäntö	11
	5.1 Ilmoitukset	11
	5.1.1 Poliisin lupamenettelyn vaatimat tapahtumat.....	12
	5.1.2 Poliisille tehtävän ilmoituksen sisältö	13
	5.1.3 Muut viranomaiset	13
	5.1.4 Viranomaisyhteistyön aikataulu	14
	5.2 Tapahtuman järjestämistä ohjaava lainsäädäntö	15
6	Riskien hallinta	16
	6.1 Riskien arviointityökalu	16
	6.2 Riskit	17
7	Pelastussuunnitelma.....	18
	7.1 Tapahtumapaikan vaatimukset sisätiloissa	19
8	Omatoiminen turvallisuustarkastus	20
	8.1 Tarkistuslista	20
9	Viestiliikenne	20
10	Työturvallisuus	21
11	Ympäristönsuojelu	21
	11.1 Meluntorjunta.....	21
12	Paloturvallisuus.....	21
	12.1 Automaattiset suojausjärjestelmät	22
	12.2 Pelastustie.....	22
	12.3 Pelastustoiminnan turvaaminen kohteessa	22
	12.4 Merkitseminen ja opasteet	23
	12.5 Hätäpoistumistiet	23
	12.5.1 Kokoontumispaikka	23
	12.5.2 Poistumistievastaavat	23
	12.5.3 Hissit.....	24
	12.6 Hätävalaistus.....	24

12.7	Väestönsuojat	24
12.8	Tilapäissuoja	24
12.9	Sähkökaapit	24
12.10	Sähkölaitteet	24
12.11	Ovet	25
12.12	Osastoinnit	25
12.13	Palo-ovet	26
12.14	Savunpoisto	26
	12.14.1 Savunpoistolaitteisto	27
12.15	Alkusammuttimet, sijainti ja käyttö	27
12.16	Roskat ja jätteet	29
12.17	Nestekaasu	29
12.18	Avotulet	29
13	Tietoturvallisuus	29
14	Ensiapuvalmius	30
	14.1 Ensiapuorganisaatio	31
15	Vakuutusturva	31
16	Anniskeluoikeudet	32
	16.1 Anniskeluluvan myöntämisen edellytykset	32
	16.2 Alkoholien anniskelualueet	32
17	Järjestyksen valvonta	32
18	Elintarviketurvallisuus	33
	18.1 Elintarvikelainsäädäntö	33
	18.2 Tapahtuman ravintola	33
19	Toimintaohjeet	34
	19.1 Tulipalon sattuessa	34
	19.2 Ensiapuhjeet	34
	19.2.1 Tajuton potilas	34
	19.2.2 Aivohalvaus	35
	19.2.3 Diabeetikon heikotus	35
	19.2.4 Vierasesineen poisto hengitystiestä	36
	19.2.5 Verenvuodon ensiapu	36
	19.2.6 Palovammat	37
	19.2.7 Haavojen ensiapu	38
	19.2.8 Kouristelu	38
	19.2.9 Myrkytys	39
	19.2.10 Rintakipu	39
19.3	Hätäilmoituksen teko	40
19.4	Yleinen varoitusmerkki	40

19.5	Kaasuvaara tilanne	41
19.6	Säteilyvaara	41
19.7	Pommiuhka	41
19.8	Ryöstötilanne	42
19.9	Vesivahinko	42
19.10	Sähkökatko	42
19.11	Ilkivalta	43
19.12	Varkaustapaus	43
19.13	Väkivaltainen uhka- ja vaaratilanne	43
19.14	Päihtynyt henkilö	44
19.15	Rahankäsittely	44
20	Suunnitelman tiivistelmä	45
21	Vahingon tapahduttua	45
21.1	Raportointi ja kriisiviestintä	45
21.2	Johtovastuu	45
21.3	Jälkihoito	45
22	Lähteet	47
23	Liitteet	48

1 Turvallisuuksuunnitelmaoppaan tarkoitus

Tämä turvallisuussuunnitelman opas on toteutettu Omnian palvelujohtaja Tuula Hyrynkangas-Kallion toimeksiannosta. Oppaan tarkoitus on auttaa oppilaitoksen tapahtumaturvallisuus-suunnitelman tekijää kattavan suunnitelman tekemisessä. Opasta tehdessä on pyritty ottamaan huomioon olennaisia asioita oppilaitoksen järjestäessä tapahtumia.

Opas voi myös toimia tapahtumaturvallisuussuunnitelman pohjana. Tällöin tulee valita ne kohdat, jotka kyseessä olevaan suunnitelmaan sopivat parhaiten sekä lisätä kohtia kyseessä olevan tapahtuman tarpeiden mukaisesti.

2 Toiminnan kuvaus

Tapahtumaturvallisuussuunnitelmaa tehdessä on tärkeää, että tapahtuman toiminta kuvataan mahdollisimman tarkasti. Tällöin tapahtuman sidosryhmät saavat mahdollisimman tarkan käsityksen tapahtuman luonteesta ja erikoispiirteistä. Tärkeitä kuvauksessa mainittavia asioita ovat:

- Tapahtuman päivämäärä
- Tapahtuman alkamisajankohta
- Tapahtuman loppumisajankohta
- Arvio osallistujien määrästä
- Tapahtuman henkilökunnan määrä
- Tapahtuman teema tai tarkoitus
- Tapahtumapaikka (sisällä/ulkona)
- Kuvaus tapahtuman ohjelmasta
- Tapahtuman ohjelman aikataulu
- Tapahtuman tarjoilut
- Mahdollinen alkoholitarjoilu
- Tapahtuman esiintyjät
- Tapahtuman yleisjärjestelyt (opastus yms.)
- Tapahtuman kuljetukset
- Eri tilojen käyttötarkoitus
- Milloin tilat tyhjät

3 Tapahtumapaikka

Tapahtumapaikan kuvaus on keskeisessä osassa turvallisuussuunnitelmaa. Mahdollisimman tarkan kuvauksen perusteella sekä tapahtumaan osallistujat että viranomaiset pystyvät saamaan kuvan tapahtumapaikasta. Tapahtumapaikan kuvauksessa on mainittava seuraavat asiat:

- Tapahtumapaikan paikkakunta (kaupunki, kaupunginosa)
- Tapahtumapaikka (kiinteistö, puisto tms.)
- Kuvaus tapahtumapaikasta
- Rakennuksen kuvaus
- Rakennuksen/paikan käyttötarkoitus
- Kuvaus rakennuksessa olevista tiloista ja niiden erityispiirteistä

3.1 Kohteen tiedot

Jos tapahtuma järjestetään rakennuksessa, muodostaa kiinteistön pelastussuunnitelma perustietopaketin kohteesta tapahtuman aikana tarvittavista tiedoista. Alla olevaan taulukkoon on kerätty tapahtuman järjestämisen kannalta olennaisimmat tiedot.

Kohteen nimi	Esimerkki Oppilaitos
Kohteen tarkka osoite	Kohdekatu 12 A, 000200 Kaupunki
Kohteen kortteli ja tonttinumero	Kortteli xxxxx, tontti x
Järjestämipaikan kerrosala	xxxxm ²
Järjestämipaikan tilavuus	xxxxxm ²
Rakennuksen kerrosluku	X kerrosta
Yleiskuvaus rakennuksesta	Betoni- ja tiilirakenteinen, paloluokka P1, paloturvallisuusluokka 2, Suojaustaso 1, automaattinen paloilmoitinjärjestelmä - kytketty esimerkkipaikan pelastuslaitokselle
Kapasiteetti normaalitilanteessa	xxx hlöä (xx henkilökuntaa, xxx opiskelijaa)
Vakuutussuoja ja murtohälytykset	Vakuutukset xxxxxxxx, Murtohälytykset xxxxxx hälytyskeskus
Kiinteistöhuolto ja siivous	Huolto: Laitosmies xxxxx xxxxxxxx Siivous: Oma Siivous Oy
Turvallisuustekniikka	Käsiammuttimien huolto xxxxxx Oy, Paloilmoittimen hoitaja xxxxxx Oy, kiinteistössä kulunvalvonta ja valvontakamerat. Avainhallinta xxxxxx xxxxxxxx.

Taulukko 1. Kohdetiedot

3.2 Ajo-ohjeet

Turvallisuussuunnitelmassa tulee olla selkeät ajo-ohjeet kohteelle. Tarkat ja selkeät ajo-ohjeet helpottavat tapahtuman henkilökunnan ja viranomaisten pääsyä tapahtumapaikalle. Ajo-ohjeissa on suositeltavaa ilmetä ainakin seuraavat asiat:

- Vieressä kulkevat valtaväylät
- Katuosoite
- Kuvaus saapumisesta kohteelle eri suunnista
- Kuvaus rakennuksen ulkoasusta
- Kohteen sijoittuminen tulosuunnasta riippuen
- Pysäköintiohjeet
- Pysäköintialueen sijainti
- Maamerkit (liikennevalot, isot rakennukset jne.)
- Kohteelle tulevat julkisen liikenteen reittilinjat eri suunnista
- Julkisen liikenteen lähimmät keskuspaikat

3.3 Reittiohjeet

Palokunnan hyökkäysreitit tulee löytyä suunnitelman liitteeksi tulevasta asemapiirroksesta. Tapahtuman johdon tulee varmistaa, että palokunnan hyökkäysreitit ovat esteettömiä. Hyökkäysreittien edessä ei saa olla pysäköityjä ajoneuvoja eikä mitään muutaakaan mikä estäisi pelastuskaluston saamista riittävän lähelle kiinteistöä.

4 Turvallisuudesta vastaavat

Tapahtuman turvallisuudesta vastaa siihen valittu henkilö tai oppilaitoksen johtaja. Elintarviketurvallisuudesta vastaa tapahtuman ravintolapäällikkö. Jokainen tiloissa toimiva toimija vastaa oman toimintansa turvallisuudesta. Kiinteistön turvallisuudesta vastaavan tahon tulee olla tapahtuman järjestäjän ja turvallisuusorganisaation tiedossa. Jokaisen osa-alueen vastaavat tulee kirjata suunnitelmaan mahdollisimman tarkasti.

4.1 Tapahtuman johto ja yhteystiedot

Tapahtuman johtohenkilöiden ja heidän varahenkilöidensä yhteystiedot tulee olla suunnitelmassa. Myös tapahtuman onnistumisen kannalta olennaisten vastuualueiden vastuuhenkilöiden yhteystiedot tulee kirjata ylös.

Tapahtuman johtaja: xxx-xxx xxxx
Tapahtuman johtajan varahenkilö: xxx-xxx xxxxx
Kiinteistövastaava: xxx-xxx xxxxx
Kiinteistöhuolto xxx-xxx xxxx
Puhdistuspalvelut xxx-xxx xxxx
Oppilaitoksen kiinteistöpäällikkö xxx-xxx xxxxx
Oppilaitoksen turvallisuuspäällikkö xxx-xxx xxxxx
Tapahtuman ravintolapäällikkö xxx-xxx xxxxx

Taulukko 2. Tapahtuman johto

4.2 Valvovat viranomaiset

Tapahtuman kannalta keskeiset viranomaiset tulee nimetä ja mainita suunnitelmassa koko organisaation tiedoksi.

Paikallisen poliisin tapahtumista vastaava Komisarior: xxx- xxx xxxxx
Päivystävä palotarkastaja: xx-xxxx xxxx (ark. 0830-1130)
Hälytyskeskus: 112
Myrkytystietokeskus: xx-xxx xxxx
Päivystävä Sairaala: xx-xxxxx
Väestönsuojelu ja valmiussuunnittelu: xx-xxxx xxxx

Taulukko 3. Valvovat viranomaiset

5 Lainsäädäntö

Suomessa tapahtumien järjestämisestä säädetään useissa eri laeissa. Tapahtuman järjestämisen kannalta on tärkeää löytää ne lait, jotka ovat tärkeitä kyseisen tapahtuman kannalta.

5.1 Ilmoitukset

Yleisten kokouksien ja yleisötilaisuuksien järjestäminen ei edellytä erillistä lupaa, vaan etukäteen poliisille tehty ilmoitus riittää. Pienistä tilaisuuksista, joista ei aiheudu järjestyksen ylläpitämiselle toimenpiteitä, ei tarvitse tehdä ilmoituksia. Asian varmistamiseksi tulee olla yhteydessä paikalliseen poliisiviranomaiseen.

Järjestäjän on tehtävä yleisötilaisuuden järjestämisestä ilmoitus järjestämispaikan poliisille viimeistään 5 vuorokautta ennen tapahtuman alkamista. Joissain tilanteissa myöhemmin tehty ilmoitus voidaan hyväksyä, mikäli poliisi katsoo, että tilaisuudesta ei aiheudu haittaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Myöhemmin tehty ilmoitus ei saa myöskään vaikeuttaa poliisin tehtävien suorittamista. Isommissa tapahtumissa on hyvä ottaa viranomaisiin yhteyttä jo 6 kuukautta aikaisemmin. Silloin jää riittävästi aikaa valmistella turvallisuussuunnitelmat sekä hoitaa kaikki aikaa vievät lupamenettelyt.

Ilmoituksen tulee pitää sisällään poliisin päätöksien kannalta oleelliset tiedot. Ilmoituksesta tulee käydä selville tapahtuman järjestäjä, yhteyshenkilö, tapahtuman tarkoitus, alkamisaika, arvioitu päättymisaika sekä käytettävät rakennelmat ja mahdolliset muut erityisvälineet.

Lainsäädännön mukaan poliisiin tulee tarvittaessa ottaa lausunto pelastuslaitokselta, ympäristö- ja terveystoimistoilta ja rakennusvalvonnalta. Saatuaan muilta viranomaisilta hyväksynyt eri osa-alueiden suunnitelmille, poliisi antaa kirjallisen päätöksen, johon on kirjattuna tapahtumaa koskevat lupaehdot. Tapahtumaa suunniteltaessa kannattaa kuitenkin olla yhteydessä pelastuslaitokseen ja varmistaa, että heillä on tieto tapahtumasta.

1.1.2012 voimaan tulleen kuluttajaturvallisuuslain mukaan, järjestettäessä laissa määriteltyjä tapahtumia tulee näistä tapahtumista tai toiminnoista tehdä ilmoitus sen kunnan valvontaviranomaiselle, jonka toimivallan alueella tapahtuma tai toiminto on tarkoitus järjestää. Ilmoituksen vaatimia tapahtumia ovat muun muassa:

- Huvipuisto/perhepuisto
- Kuntosali
- Laskettelu- ja rinnekeskus
- Leikkikenttä ja siihen rinnastettava sisäleikkipaikka

- Rullalautailupaikka
- Seikkailu, elämys- tai luontopalvelu tai muu palvelu jonka riskiä ei voida arvioida vähäiseksi
- Kiipeilykeskus
- Ratsastustalli
- Kartingrata
- Uimahalli tms.
- Uimaranta tai talviuintipaikka
- Tatuointi- tai lävistyspalvelu
- Turvapuuhelinpalvelu tai vastaava
- Tapahtuma joka sisältää merkittävän riskin joka toteutuessaan aiheuttaa vaaraa

Kuluttajaturvallisuuslain vaatimasta ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- Palvelun tarjoajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot
- Palvelun suorituspaikka
- Palvelun kuvaus
- Palveluun liittyvät merkittävimmät riskit ja toimenpiteet niihin varautumiseksi
- Tieto turvallisuusasiakirjan laatimisesta ja viimeisimmästä päivittämisestä

Kuluttajaturvallisuuslain 7§ 1 momentissa mainittua turvallisuusasiakirjaa ei kuitenkaan 2 momentin mukaan tarvitse tehdä, mikäli toiminnasta tulee jonkin toisen lain perusteella tehdä pelastus-, valmius- tai muu suunnitelma.

5.1.1 Poliisin lupamenettelyn vaatimat tapahtumat

Alla on lueteltu tapahtumia, joihin poliisin lupamenettelyä vaaditaan:

- Tapahtuma pienellä alueella, johon odotetaan yleisöä yli 500 henkeä, esimerkiksi markkinat tai muuta tapahtuma piha-alueella.
- Pienempi, kuin 500 hengen tapahtuma, joka järjestetään erityisissä olosuhteissa, erikoisessa tilassa tai vaativissa luonnonolosuhteissa.
- Yleisötilaisuus, jossa on alkoholin anniskelualue.
- Kun järjestetään rockfestivaali tai nuorisotapahtuma. Myös ilmaistilaisuus, jonka yleisömäärää on vaikea ennakoida.
- Kansainvälinen kilpailu, esimerkiksi jalkapallo-ottelu. Ei kuitenkaan sarjapeli vaan kansainvälinen tai muuten erityinen ottelu, lajiliiton riskiarvio huomioiden.
- Suljettu tilaisuus, mikäli sitä ei voida tulkita vähäiseksi tai yksityiseksi.

- Tapahtuma, johon liittyy suurienergisien vammautumisen riski, kuten autokilpailu, venekilpailu tai ilmailunäytös. Ilmailunäytökselle vaaditaan lisäksi ilmailuviranomaisen hyväksymä suunnitelma.

5.1.2 Poliisille tehtävän ilmoituksen sisältö

Poliisille tehtävään ilmoitukseen tulee selvittää seuraavat asiat:

- Tilaisuuden järjestäjä sekä yhteyshenkilö, jonka tulee olla poliisin tavoitettavissa ennen tilaisuutta ja sen aikana.
- Selvitykset tilaisuudesta, ohjelmasta, esiintyjistä ja oletetusta yleisömäärästä sekä tilaisuuden aikataulusta.
- Järjestämipaikka ja järjestämipaikan omistajan tai haltijan suostumus
- Mahdolliset järjestyksenvalvojat.
- Tiedot mahdollisesta alkoholin anniskelusta ja anniskelualueesta.
- Rakennelmat ja muut erityisvälineet, joita tilaisuudessa tullaan käyttämään.
- Pysäköinnin ja liikenteen järjestäminen.
- Selvitys vastuuvakuutuksesta henkilö- sekä omaisuusvahinkojen varalta.
- Järjestämipaikan omistajan tai haltijan suostumus.
- Turvallisuussuunnitelma, joka sisältää tarvittaessa pelastussuunnitelman.

5.1.3 Muut viranomaiset

Rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa asemakaavan noudattamista ja hoitaa lupakäsittelyä. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen määrittelee väliaikaisten rakennelmien rakennuslupatarpeen.

Kunnan ympäristöviranomaiselta tarvitaan lupa, mikäli normaali melutaso tulee tapahtumassa ylittymään. Ympäristönsuojeluun sekä jätehuoltoon liittyvien asioiden konsultointi kuuluu kunnan ympäristöviranomaiselle.

Terveysviranomainen määrittää tapahtumaan vaadittavan ensiapuvalmiuden sekä valvoo ja myöntää elintarvikkeiden myyntiluvat.

Pelastusviranomainen valvoo yleisötilaisuuteen tehtävän pelastussuunnitelman noudattamista sekä määrittelee vaadittavan pelastusvalmiuden tason.

Lääninhallitus valvoo alkoholin anniskelua sekä päättää anniskeluluvista.

5.1.4 Viranomaisyhteistyön aikataulu

Tapahtumaa järjestettäessä on hyvä olla yhteydessä viranomaisiin jo tapahtuman hahmotte-luvaiheessa. Näin viranomaisilta saadaan hyviä vinkkejä lupaprosessiin sekä turvalliseen ta-pahtuman läpiviemiseen. Vaikka laki määrittää, että poliisilla on oltava viranomaisilmoitus viimeistään 5 vuorokautta ennen tapahtumaa, on esimerkiksi Espoossa ollut käytäntönä, että pelastusviranomaisella on oltava asia pöydällä viimeistään 14 vuorokautta ennen tapahtumaa.

Mikäli on oletettavissa, että tapahtuma vaatii viranomaisilta toimenpiteitä tai konsultointia, on isompien tapahtumien osalta hyvä ottaa yhteyttä jopa 6 kuukautta ennen suunniteltua ta-pahtumaa. Pienemmissä tapahtumassa 2-3 kuukautta voi olla aivan riittävä aika. Isona tapah-tumana voidaan pitää rockfestivaaleja, jalkapallo-otteluita, isoja ilmaistapahtumia, autokil-pailuja, venekilpailuja jne.

Alla olevassa taulukossa on esimerkki hyvästä aikataulusta.

Ajankohta	Toimija	Toimenpiteet
1v-6kk ennen (iso tapahtuma) 6-3kk ennen (pieni tapahtuma)	Tapahtuman järjestäjä	<ul style="list-style-type: none"> Selvitetään tapahtuman tiedot Otetaan yhteyttä poliisi- ja pelastusviranomaisiin
2-4kk ennen tapahtumaa	Tapahtuman järjestäjä/Poliisi	<ul style="list-style-type: none"> Palaveri viranomaisten kanssa Tehdään viranomaisilmoitus
1-2kk ennen tapahtumaa	Viranomaiset	<ul style="list-style-type: none"> Lupapäätös Mahd. lupaehdot
1vko-1kk tapahtumaan	Järjestäjä/Viranomaiset	<ul style="list-style-type: none"> Viime hetken muutokset

Taulukko 4. Aikataulu

5.2 Tapahtuman järjestämistä ohjaava lainsäädäntö

Tapahtuman järjestämistä ohjaavat useat eri lait. Oppilaitoksen järjestäessä tapahtumaa, mihin ottaa osaa opiskelijoita henkilöstönä tai vieraina, on huomioitava myös oppilaitoksia koskevat lainsäädäntö ja velvollisuudet. Opetushallitus on antanut omat ohjeensa ja suosituksensa, mitkä nojaavat voimassa olevaan lainsäädäntöön. Opetushallitus myös ohjeistaa koulu- ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa sekä antaa selkeät ohjeet vastuuhenkilöistä, kriisivalmiudesta sekä kriisien jälkihoidosta.

Tapahtuman järjestämistä keskeisesti ohjaavat lait ja säädökset:

- Kokoonlumislaki (530/1999)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)
- Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (920/2011)
- STM päätös elintarvikkeiden myynnistä (731/2007)
- Laki järjestyksenalvojista (533/1999)
- Alkoholilaki (1143/1994)
- Asetus alkoholivalmisteista (1345/1994)
- E1 Rakentamismääräyskokoelma (2011)
- Nestekaasuasetus (711/1993)
- Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta (390/2005)
- Ympäristönsuojelulaki (86/2000)
- Kansanterveyslaki (66/1972)
- Sisäasiainministeriön asetus pelastustien merkitsemisestä (1384/2003)
- Vahingonkorvauslaki (412/1974)
- Kuluttajansuojalaki (838/1978)
- Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden turvallisuudesta (74/2004)
- Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- Potilasvahinkolaki (585/1986)
- Laki Suomen Punaisesta Rististä (238/2000)
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstöistä (559/1994)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista (298/2009)

Oppilaitoksen järjestäessä esimerkiksi toiminnallisia tapahtumia tai pysyvästi kylpylä- tai muita palveluita tulee heidän tehdä myös turvallisuussuunnittelua. Tästä työstä tehty ns. turvallisuusasiakirja on työkalu organisaation turvallisuustoiminnan järjestämiseksi ja kirjaamiseksi.

Laissa kulutustavaroiden ja kuluttajanpalveluiden turvallisuudesta asetetaan palveluntarjoajalle huolellisuusvelvollisuus. Turvallisuusasiakirjalla palvelun tarjoaja pystyy osoittamaan, että se on noudattanut huolellisuusvelvoitettaan sekä omaavansa riittävät tiedot kuluttajatuotteiden ja kuluttajapalveluiden turvallisuudesta. Tätä asiakirjaa ei tarvitse osoittaa valvovalle viranomaiselle (kunnan terveystarkastaja tai Tukes) ilman erillistä pyyntöä.

6 Riskien hallinta

Riskien arviointi ja hallinta on erittäin tärkeä osa tapahtuman turvallisuussuunnittelua. Oikeiden työkalujen käyttö riskejä kartoitettaessa on tärkeää, jotta saataisiin mahdollisimman kattava käsitys tapahtumaa mahdollisesti uhkaavista riskeistä. Riskien kartoittamisessa on hyvä olla mukana useampi kuin yksi ihminen, jotta saadaan mahdollisimman kattava käsitys riskeistä, joihin on hyvä puuttua ennakolta ja joihin täytyy varautua. Myös oikeanlaisten toimintaohjeiden tekeminen mahdollisesti toteutuvien riskien varalle on tärkeää.

6.1 Riskien arviointityökalu

Tapahtuman riskien arviointia varten tähän oppaaseen valittiin riskien hallintatyökaluksi yksinkertaisuutensa ja monikäyttöisyytensä takia perinteinen riskikartoitus. Riskien tunnistamisessa päätettiin käyttää apuna työryhmän kokemusta siten, että jokainen työryhmästä kirjaa ylös 5-10 mielestään todennäköisintä tai vakavinta riskiä. Tämän jälkeen työryhmän jäsen määrittää riskille todennäköisyyden ja toteutuessaan riskin vaikuttavuuden. Kun jokainen on kirjannut ylös mahdolliset riskit ja niiden todennäköisyydet, kerätään turvallisuusjohdon toimesta riskit yhteen ja tehdään arviointi, minkä perusteella pyritään löytämään tapahtuman turvallisuutta todennäköisimmin vaarantavat riskit. Myös vaikuttavuudeltaan äärimmäisen vakaviin riskeihin tulee paneutua ohjeistuksen muodossa.

Riskikartoituksessa erittäin tärkeä vaihe on kriteerien määrittäminen. Kriteerit tulee määrittää kartoitettavan kohteen mukaisesti. Koska arvoja on 5, ovat kriteerit kohtalaisen laajoja. Perinteisesti on todennäköisyyden kohdalla käytetty seuraavia arvoja:

- 1 = Erittäin epätodennäköinen = Voi tapahtua kerran 5 vuodessa
- 2 = Epätodennäköinen = Voi tapahtua kerran 2 vuodessa
- 3 = Lievästi todennäköinen = Voi tapahtua kerran 3 kuukaudessa
- 4 = Todennäköinen = Voi tapahtua kerran 4 viikossa
- 5 = Erittäin todennäköinen = Voi tapahtua kerran 5 päivässä

Vaikuttavuuden kohdalla yleiset kriteerit ovat:

- 1 = Pieni = Yksittäinen vahinko, alle 200€
 2 = Vähäinen = Yksittäinen vaikea vahinko, alle 2000€
 3 = Suuri = Laajempi vaikea vahinko, alle 20 000€
 4 = Hyvin Suuri = 1 kuolemantapaus tai vahinko alle 100 000€
 5 =Katastrofi = Useita kuolleita tai vahinko yli 100 000€

Vaikka riskien vaikuttavuuden kohdissa 4 ja 5 puhutaan kuolemantapauksesta ja rahallisesta arvosta, samalla luvulla vaikuttavuutta ei ole tarkoitus rinnastaa. Ihmishenkien menettäminen on aina suurempi riski kuin omaisuuden vahinko. Yksittäistä riskiä arvioidessa selkeät luvut ovat kuitenkin tarpeen ja vaikuttavuutta tulee arvioida jokaisen riskin kohdalla erikseen. Lopullista riskianalyysiä tehtäessä tärkeysjärjestys on kuitenkin aina selkeä - henkilöriskit, omaisuusriskit, ympäristöriskit.

Riski	Todennäköisyys 1-5	Vaikuttavuus 1-5	Riskiluku

Taulukko 5: Riskikartoitus (liitteenä)

6.2 Riskit

Riskien arvioinnin jälkeen valitut riskit:

- Tulipalo
- Liukastuminen
- Tunkeilija
- Sairaskohtaus
- Varkautapaus
- Tavaroiden rikkoutuminen
- Ruokamyrkytys

Esimerkkinä valitut riskit voitaisiin ottaa huomioon ohjeistuksessa, mikä jaetaan henkilöstölle ennen tapahtumaa.

7 Pelastussuunnitelma

Pelastuslaki velvoittaa toiminnanharjoittajaa ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä sekä varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen. Toiminnanharjoittajaa veloitetaan myös varautumaan sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin omatoimisesti kykenee. Pääsääntöisesti tilaisuuteen, johon vaaditaan poliisin tekemä lupapäätös, vaaditaan myös pelastussuunnitelma. Joissain tapauksissa pelastussuunnitelma vaaditaan, vaikka poliisi ei lupamenettelyä edellyttäisikään.

Hyvin usein tapahtumat järjestetään tiloissa, joissa on jo olemassa pelastussuunnitelma. Mikäli pelastussuunnitelmassa ei ole otettu huomioon järjestettävän kaltaista tapahtumaa, tulee pelastussuunnitelmaan tehdä erillinen liite sitä varten.

Tilaisuuksia joihin vaaditaan pelastussuunnitelma:

- Rockfestivaalit
- Suuret Juhannusjuhlat
- Lavatanssit, joissa paljon yleisöä
- Nuorisofestivaalit
- Jos yli 500 henkilöä pienellä alueella, esimerkiksi markkinat
- Yleisöä yli 300 henkeä ja alkoholitarjoilu
- Telttatapahtuma, jossa on yli 200 henkilöä
- Telttatapahtuma, jossa yli 100 henkilöä ja alkoholitarjoilu
- Tapahtuma, johon osallistuu erityisryhmiä (esim. kehitysvammaisia)
- Tapahtuma on hankalien yhteyksien päässä, kuten saarella
- Tapahtuma, jossa on suurienergisien vammautumisen riski (moottoriurheilu)
- Sisätiloissa joita ei ole suunniteltu yleisötapahtumiin joissa yli 100 henkeä
- Sisätiloissa joita ei ole suunniteltu yleisötapahtumiin joissa on alkoholitarjoilu ja yli 50 henkeä
- Mikäli tapahtumassa käytetään pyrotekniikkaa

Pelastussuunnitelman muodosta ei laissa määritellä erikseen. Laki vain määrittelee ne asiat jotka suunnitelmassa tulee ottaa huomioon. Siksi on tärkeää suunnitella kyseistä tapahtumaa parhaiten palveleva rakenne. Esimerkiksi oppilaitoksen järjestämissä tapahtumissa painopistealueet ja riskit on usein erilaiset kuin isoissa ulkoilmakonserteissa tai jalkapallo-ottelussa.

Pelastussuunnitelmassa tulee ilmetä seuraavat asiat:

- Yleiskuvaus tapahtumasta
- Tapahtuman organisaatio
- Kuvaus tapahtuma-alueesta
- Tapahtuma-alueen kartat
- Pelastus- ja ensiapuvalmius
- Toiminta onnettomuustilanteissa
- Mahdolliset vaaraa aiheuttavat aineet
- Kokoontumispaikka

7.1 Tapahtumapaikan vaatimukset sisätiloissa

Sisätiloissa järjestettävä yleisötilaisuus tulisi ensisijaisesti sijoittaa yleisölle suunniteltuun kokoontumistilaan. Sellaisia tiloja ovat:

- Ravintoloiden asiakastilat
- Konserttitalit
- Auditoriot
- Teatterit
- Messukeskukset
- Monitoimihallit

Näissä yleisöä varten suunnitelluissa tiloissa rakenteelliset ominaisuudet täyttävät yleisölle turvallisen tilan vaatimukset ja niitä valvotaan säännöllisesti. Tiloihin tehdyissä pelastussuunnitelmissa on otettu huomioon myös turvallisen yleisötilaisuuden järjestämisen vaatimukset. Tällöin yleisötilaisuuksiin riittää pelastussuunnitelmaan tutustuminen ja toimiminen sen mukaisesti.

Mikäli käytössä ei ole kokoontumiskäyttöön soveltuvaa tilaa tai tapahtumaan tulee osallistumaan enemmän ihmisiä kuin sen rakennusluvassa määritellään, tarvitaan erityisjärjestelyitä. Tällöin pelastusviranomaisen määrittelee ne ehdot, joiden toteutuessa tapahtuma voidaan järjestää. Tarvittaessa myös kunnan rakennusviranomaisen osallistuu rakenteellisen toimivuuden arviointiin. Ehtojen täytyessä poliisiviranomaisen voi myöntää luvan tapahtuman järjestämiselle.

8 Omatoiminen turvallisuustarkastus

Ennen tapahtumaa tulee tehdä omatoiminen turvallisuustarkastus, jossa käydään läpi kaikki turvallisuuteen vaikuttavat järjestelyt. Tapahtuma-alue tulee kiertää ja tarkistaa etukäteen tärkeiksi todetut asiat. Tarkastuskierros voidaan tehdä myös yhdessä viranomaisten kanssa tai viranomaisten tarkastusta edeltävänä tarkastuksena.

8.1 Tarkistuslista

Omatoimista turvallisuustarkastusta varten on hyvä koota oma tarkistuslista, minkä avulla voidaan varmistaa, että turvallisen tapahtuman onnistumisedellytykset täyttyvät. Listaan on hyvä mieltä jo hyvissä ajoin asioita, joiden on oltava kunnossa. Näitä asioita ovat mm:

- Kulkuväylien siisteys ja esteettömyys
- Kulunvalvonta
- Opastus
- Sammuttimien kunto ja sijainti
- Ohjeistuksen olemassaolo ja jakelu
- Turvallisuusorganisaatio tietää tehtävänsä
- Viestikaluston toimintakunto
- Kokoontumispaikan tila
- Varatilan kunto ja käyttömahdollisuus

9 Viestiliikenne

Pienen tapahtuman viestiliikenne normaalioloissa onnistuu GSM-puhelimien välityksellä. Isommissa tapahtumissa on pakko mieltä myös vaihtoehtoisia viestivälineitä kuten VHF-radioita tms. Isommissa tapahtumissa tulee olla pelastussuunnitelmaan liitettävä viestintäsuunnitelma. Viestintäsuunnitelmasta tulee löytyä seuraavat asiat:

- Käytettävien viestivälineiden kuvaukset ja käyttöohjeet
- Kaikki käytössä olevat kanavat
- Kanavien käyttötarkoitukset
- Toimintaohjeet
- Mahdolliset varajärjestelmät
- Vaihtoehtoiset menetelmät (pa-laitteiston käyttö yms.)

Mikäli pienessä tapahtumassa tai sen läheisyydessä tapahtuu jotain vakavampaa, on olemassa mahdollisuus, että GSM-puhelimilla yhteyden saanti käy mahdottomaksi. Tämä yleensä johtuu

siitä, että onnettomuustilanteissa normaalin hätäilmoituksen lisäksi ihmisille tulee tarve raportoida tilanteesta läheisilleen.

Jotta viestintä ja hätäilmoituksen teko onnistuu myös kriisitilanteissa, tulee miettiä vaihtoehtoisia yhteydenpitotapoja. Niitä voivat olla esimerkiksi rakennuksessa mahdollisesti olevat lankaliittymät tai Internet-puhelut. Tapahtuman henkilöstön välillä tulee olla mahdollisuus viestiä, mikäli tapahtuma-alue on niin iso tai sokkeloinen, että esimerkiksi ohjeiden antaminen pa-laitteiston avulla ei onnistu. Varsinkin tapahtuman turvallisuusorganisaation yhteydenpitoon on hyvä miettiä jonkinlainen vaihtoehtoinen yhteydenpitojärjestelmä.

10 Työturvallisuus

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan ja työntekijää toimimaan yhdessä turvallisten työolosuhteiden luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Työntekijällä on velvollisuus toimia annettujen ohjeiden mukaisesti sekä ilmoittaa havaitsemistaan puutteista tai vioista. Työnantajalla on lakiin perustuva velvoite ohjeistaa työntekijät oikein, sekä huolehtia riittävästä perehdytyksestä. Työnantajan velvollisuus on myös pitää huoli työkalujen ja työympäristön turvallisuudesta.

11 Ympäristönsuojelu

Tapahtumaa järjestettäessä tulee ottaa huomioon myös ympäristönsuojelulliset näkökulmat. Mikäli kyseisestä tapahtumasta ympäristölle ei tule aiheutumaan mitään ylimääräistä haittaa, ei mitään toimenpiteitä vaadita. Mikäli jonkinlaista haittaa on mahdollista aiheutua, tulee ottaa yhteyttä ympäristöviranomaisiin.

11.1 Meluntorjunta

Mikäli järjestetään ulkoilmatapahtumia, on selvitettävä ja otettava huomioon mahdollisesti aiheutuvat meluhaitat.

12 Paloturvallisuus

Palokuoleman riski on Suomessa teollisuusmaiden suurimpia. Suomessa on tulipaloja vuosittain noin 15 000, joissa kuolee noin 100 ihmistä. Vakuutusyhtiöt korvaavat palovahinkoja vuosittain yli sadalla miljoonalla eurolla. Suurin osa tulipaloista tapahtuu kotitalouksissa, mutta silti kohteissa, joissa on paljon ihmisiä, on kiinnitettävä erityistä huomiota paloturvallisuuteen.

12.1 Automaattiset suojausjärjestelmät

Kiinteistöön rakennuslupaa haettaessa on ehtoihin saatettu määritellä, että rakennuksessa tulee olla paloturvallisuutta lisääviä laitteita. Näitä ovat automaattinen paloilmoitin tai automaattinen sammutusjärjestelmä.

Automaattisen paloilmoittimen tarkoituksena on välittää savu- ja lämpöilmaisimien välittämän tiedon perusteella tieto hätäkeskukseen. Hätäkeskus reagoi ennalta sovitulla tavalla hälyttäen kohteen vaativuuden mukaiset kalustot ja miehistöt paikan päälle. Automaattisen paloilmoittimen hälyttäessä tulee henkilökunnan toimia ennalta sovitun toimintamallin mukaisesti. Automaattinen paloilmoitinjärjestelmä tulee olla asianmukaisesti huollettu ja käyttökunto testattu.

Automaattinen sammutusjärjestelmä eli ns. sprinklerijärjestelmä toimii samalla periaatteella kuin automaattinen paloilmoitin. Kun järjestelmän suutin rikkoutuu tai lämpenee järjestelmä saa toimintakäskyn ja suuttimista purkautuu vesisuihku tai korkeapaineistettu vesisumu.

12.2 Pelastustie

Pelastustie on väylä, mikä tulee pitää aina avoinna pelastushenkilöstön käyttöä varten. Sen tarkoituksena on varmistaa, että pelastuslaitoksen ajoneuvot pääsevät riittävän lähelle rakennusta. Kiinteistön omistajan tulee valvoa, että pelastustiet ovat normaalitilanteissa auki. Tapahtuman järjestäjän tulee varmistaa, että tapahtuman aikana pelastustielle ei ole pysäköity ajoneuvoja, jätetty kuormalavoja tai talvella kerätty lunta. Pelastustie tulee olla merkitty tieliikenneasetuksen mukaisella kilvellä.

Puomitikasautolle tulee järjestää nostopaikat siten, että pelastaminen onnistuu kolmatta kerrosta korkeammalla olevista osastoista, joihin on suunniteltu poistuminen pelastuslaitoksen avustuksella. Sammutusautojen tulee päästä uloskäyntien välittömään läheisyyteen. Samoin pitää varmistaa pääsy sammutusveden syöttö- ja ottopaikoille.

Mikäli tapahtuma järjestetään ulkona erillisessä paikassa, tulee varmistaa, että pelastustien sijainti on otettu suunnitelmissa huomioon.

12.3 Pelastustoiminnan turvaaminen kohteessa

Pelastustoiminnan turvaamiseksi kohteessa tulee varmistaa, että tarvittava opastus ja avaimet on saatavilla pelastushenkilöstön saapuessa paikalle.

12.4 Merkitseminen ja opasteet

Tutkittaessa onnettomuustilanteita on havaittu, että vieraassa paikassa ollessaan suurin osa ihmisistä pyrkii poistumaan samaa tietä kuin ovat paikalle saapuneet. Mikäli tiloissa oleva väkimäärä pyrkii poistumaan samaa reittiä, on mahdollista, että poistumistie ruuhkautuu ja siksi poistuminen hidastuu lisäen paniikin mahdollisuutta. Tulipalo saattaa estää poistumisen saapumisreittiä pitkin. Tiloissa olevien ihmisten toiminta- ja arviointikyky saattaa olla heikentynyt esimerkiksi alkoholin nauttimisen takia. On erittäin tärkeää, että kaikki tiloissa työskentelevät tuntevat poistumismenetelmät ja kaikki poistumisväylät on merkitty asianmukaisesti ja selkeästi.

12.5 Hätäpoistumistiet

Tulipalotilanteessa yksilön kannalta tärkein turvallisuustekijä on mahdollisuus esteettömään poistumiseen. Siksi tulee varmistaa, että hätäpoistumisteitä ei ole lukittu eikä ovien aukeamisen esteenä ole mitään tavaraa. On myös erittäin tärkeää varmistaa, että kulkureitit ovat esteettömiä eikä niihin pääse syntymään sumppuja.

Kulkureitin enimmäispituus saa olla enintään 45 metriä silloin kun voidaan poistua kahteen suuntaan. Mikäli tiloista voidaan poistua vain yhteen suuntaan voi kulkureitin enimmäispituus olla enintään 22,5 metriä. Matka lasketaan palo-osaston ovelle tai ulko-ovelle.

Ulos vievien hätäpoistumisteiden edustat tulee pitää vapaina. Niihin ei missään tapauksessa saa pysäköidä autoja tai polkupyöriä. Myös talvella tulee varmistaa, että lumityöt uloskäytävien edustalla on tehty.

12.5.1 Kokoontumispaikka

Uloskäyntien läheisyyteen on määriteltävä kokoontumispaikkoja joihin tarvittaessa voidaan evakuoida mahdolliset loukkaantuneet ja jossa hoitohenkilökunnan pääsy heidän luokseen on mahdollista. Oppilaitoksen tapahtumassa usein käytetään rakennuksen normaalia kokoontumispaikkaa mikä löytyy asemapiirroksista.

12.5.2 Poistumistievastaavat

Tapahtuman henkilökunnasta olisi hyvä valita poistumistievastaavat, jotka vastaavat omaa työpistettään lähinnä olevasta poistumistiestä. Heidän tulee varmistaa, että hätäpoistumistie pysyy avoinna poistumistilanteessa sekä opastaa ihmisiä ja varmistaa, että lähietäisyydeltä kaikki löytävät ulos.

Hyvin usein tapahtumassa kerrosvastaavat vastaavat myös omien kerroksiensa poistumisteiden esteettömyydestä.

12.5.3 Hissit

Hissien käyttö tulipalotilanteessa on kielletty. Hissi voi rikkoutua tai sähköt voivat katketa aiheuttaen hissien jumiutumisen paikoilleen. Jumiutuminen hissiin, mihin alkaa kerääntyä savua, on erittäin vakava paikka. Hissistä pelastaminen vie myös palokunnalta voimavaroja, joi- ta voitaisiin käyttää samanaikaisesti muihin sammu- ja pelastustöihin. Vaikka hissi toimisi- kin, tulipalotilanteessa ei voida koskaan olla varmoja, mikä tilanne on siinä kerroksessa johon hissillä ollaan menossa. Vastassa voi olla tulipalo, savumuuri tai väkijoukko, joka estää pois- tumisen sitä kautta.

12.6 Hätävalaistus

Ennen tapahtumaa kiinteistöhuollon tulee varmistaa, että poistumisteiden opastevalot sekä ns. hätävalaistus on kunnossa jotta turvallinen poistuminen kompastumatta on mahdollista. Mikäli kiinteistössä on varavoimalla toimiva valaistus, tulee sen toimintakunto varmistaa.

12.7 Väestönsuojat

Kiinteistössä olevien väestönsuojien käyttökelpoisuus tulee varmistaa. Opastus ja ohjeistus tiloihin tulee olla kunnossa.

12.8 Tilapäissuoja

Tilapäissuojaksi tulee määritellä joku lämmin paikka johon ihmiset voidaan ohjata evakuoin- nin pitkittyessä. Tällainen paikka voi olla esimerkiksi alueella olevat muut kiinteistöt.

12.9 Sähkökaapit

Sähkökaapit tulee pitää lukittuna ja niiden edusta vapaana tavaroista.

12.10 Sähkölaitteet

Tapahtuman aikana on käytössä laitteita, jotka eivät normaalisti ole asennettuna kiinteistön tiloissa kuten näyttöjä, valoja ja pa-laitteistoa. Näiden asentamisessa tulee olla tarkkana ja varmistaa, että valoilla ja vahvistimilla on tarpeeksi tilaa jäähtyä eikä niiden välittömässä

läheisyydessä ole materiaaleja, jotka voisivat syttyä esimerkiksi tehokkaiden spottivalojen tuottamasta lämpöenergiasta.

Tapahtuman järjestäjän tulee varmistaa, että väliaikaisia asennuksia tekevällä henkilöllä on riittävä pätevyys asennuksien suorittamiseen.

12.11 Ovet

Tapahtuman järjestäjän tulee varmistaa, että kaikki hätäpoistumisteiksi suunnitellut ovet ovat lukitsematta ja käytettävissä poistumistilanteessa. Lisäksi tulee myös varmistaa, että ovet, jotka on tarkoitus olla lukossa, myös ovat lukossa. Näitä ovia voivat olla esimerkiksi:

- Jätekatoksien ovet
- Tilat, joissa syttymisherkkiä tai vaarallisia aineita
- Tilat, joissa loukkaantumisen riski
- Sähköpääkeskukset
- Konehuoneet
- Tietoturvalliset tilat
- Tilat, joissa arvotavaraa
- Tilat, joista pääsy valvomattomaan osaan rakennusta

12.12 Osastoinnit

Rakennuksiin on suunniteltu tulipalojen leviämisen ehkäisemiseksi erityiset palo-osastot. Palo-osastoinnin tarkoitus on antaa lisää aikaa pelastautumiseen sekä palokunnan ehtimiseen paikalle. Yleisenä keskiarvona pidetään, että suljettu palo-osasto pidättelee tulipaloa noin tunnin ajan. Palo-osastoinnin perusteena voi olla pinta-ala, käyttötapa, kerrokset, vaaralliset aineet tai palokuorma.

Paloturvallisuusohjeiden mukaisesti osastoinnit tulee pitää tiiviinä ja palo-ovet aina kiinni.

Rakennukset on jaettu palo-osastoihin koska halutaan:

- Estää palon leviäminen
- Estää savun leviäminen
- Poistumisen turvaamiseksi
- Pelastus- ja sammutustöiden helpottamiseksi
- Omaisuusvahinkojen rajoittamiseksi

12.13 Palo-ovet

Arjessa palo-ovet saattavat joskus tuntua epäkäytännöllisiltä sulkeutuessaan automaattisesti. Ovea ei kuitenkaan saa teljetä auki, vaikka tavaroiden kuljettaminen ja liikkuminen hankaloituu oven sulkeutumisen vuoksi. Palo-oven tulee sulkeutua ja salpautua itsestään. Mikäli ovea tarvitsee pitää auki arkikäytössä, voidaan se varustaa savunilmaisimen toimintaan perustuvala automaattisella sulkijalaitteella.

Palo-oven tunnistaa tyyppikilvestä, mikä sijaitsee oven sisäkarmissa. Tyyppikilvessä voi olla merkintänä esim. E30. E kuvaa oven tiiviyyttä ja luku 30 oven palonkestävyysaikaa minuuteissa.

12.14 Savunpoisto

Rakennusten tulipaloissa syntyy runsaasti savua ja myrkyllisiä palamiskaasuja. Ne vähentävät oleellisesti näkyvyyttä sekä vaikeuttavat pelastautumista. Savu ja palokaasut yhdessä ovat osa palokuormaa ja niiden energiapitoisuus on nestekaasua vastaava.

Sankka savu vaikeuttaa selkeästi myös palokunnan työskentelyä rakennuksessa. Tehokas savunpoisto heti tulipalon alussa on tärkeää omaisuus- ja henkilövahinkojen torjunnan sekä pelastustoiminnan kannalta. Savuvirtausten hallinnalla saadaan vähennettyä palon aiheuttamaa uhkaa omaisuudelle ja terveydelle. Oikein toimiva savunpoistolaitteisto luo lattian yläpuolelle savusta vapaan kerroksen jolloin turvallinen poistuminen helpottuu. Savunpoiston päätehtäviä ovat:

- Poistumisen turvaaminen
- Pelastustoiminnan helpottaminen
- Estää savukaasuja räjähtämästä
- Vähentää savun aiheuttamia vahinkoja

Tulipalon aikana palopesäkkeen yläpuolelle muodostuu pylväsmäinen ns. palopatsas. Palopatsaassa palossa syntyvä savu nousee ilmaa lämpimämpänä kohti kattoa. Katon tason saavutettuaan savu alkaa levitä kattoa pitkin kaikkiin suuntiin, lähimpiin seinämiin asti. Riittävän etäälle levittyään savukaasut jäähtyvät ja painuvat lopulta takaisin alas.

Toimiva savunpoisto on erittäin tärkeä osa rakennuksen paloturvallisuutta ja siksi on varmistettava, että kiinteistöön suunniteltu savunpoisto toimii. Savunpoisto on voitu hoitaa automaattisesti tai siten, että tarvittaessa tiettyjä ikkunoita rikotaan tai avataan savukaasujen poistumisen helpottumiseksi. Uusiin rakennuksiin rakennetaan erityisiä savunpoistoluukkuja.

Luukut voivat olla käsikäyttöisiä tai automaattisia. Luukkuja tai niiden opasteita ei saa peittää. Esimerkiksi talvella on varmistettava, että lumikuorma ei estä savunpoistoluukkuja aukeamasta tai tuuli paina niitä kiinni niiden auettua.

Kiinteistöhuolto yleensä vastaa käytännön tasolla, että automaattinen savunpoistolaitteisto toimii. Kuitenkin tulee ottaa huomioon, että pelastuslain mukaan rakennuksen omistaja ja haltija vastaavat savunpoistolaitteiden kunnosta sekä huollosta ja tarkastuksista. Myös vakuutusyhtiön suojeleohjeissa voi olla ohjeita savunpoistolaitteiston toimintakunnon säilyttämiseksi. Mikäli maininta löytyy, on niitä ohjeita noudatettava, jotta vakuutus korvaisi vahingot täysimääräisesti. Mikäli kohteessa on automaattinen savunpoistolaitteisto, tulee olla nimettynä sen vastaavat hoitajat.

Esimerkkikadun ilmastoinnin hätäpysäytyspainikkeet sijaitsevat paloilmoitinkeskuksella.

12.14.1 Savunpoistolaitteisto

Automaattista savunpoistolaitteistoa käytetään silloin kun halutaan varmistaa ihmisten turvallinen poistuminen rakennuksesta jo ennen palokunnan saapumista.

Savunpoiston automaatiotasot:

- I-taso, käytetään tavallisia ikkunoita tai kattoikkunoita
- II-taso, käytetään savunpoistoluukkuja tai -puhaltimia
- III-taso, automaattinen laitteisto

Savunpoistolaitteiston tehtävät ovat:

- Pitää poistumistiet savuttomina poistumiseen tarvittavan ajan
- Irtaimiston suojaaminen savuvahingoilta
- Auttaa sammutustöitä
- Hidastaa täyden palamisvaiheen saavuttamista

12.15 Alkusammuttimet, sijainti ja käyttö

Parhaimmassa tapauksessa suurimmissakin taajamissa palokunnan pääseminen paikalle ja sammutustyön aloittaminen kestää 10 minuuttia. Tämä on pitkä aika, kun tulipalon lämpötila voi nousta muutamassa minuutissa jopa 600 asteeseen. Alkusammutuskaluston käytön on osoitettu pienentäneen aiheutuneita vahinkoja.

Alkusammuttimet sijoitetaan näkyvälle paikalle ja niiden merkintöjen tulee olla riittävät. Kun alkusammutuskaluston tarve tulee, ei ole aikaa etsiä niitä, vaan niiden on löydettävä läheltä. Siksi jokaisen tapahtuman henkilökuntaan kuuluvan tulee tutustua alkusammutuskaluston sijaintiin kohteeseen tutustuessaan.

Yleisimpiä alkusammutusvälineitä ovat:

- Käsiammutin
  - Useita eri kokoja
  - Hyvin tehokas oikein käytettynä
  - Lyhyt toiminta-aika (n. 15 sekuntia)

- Pikapaloposti
  - Yleinen julkisissa tiloissa
  - Tarkoitettu henkilökunnan ja yleisön käyttöön (vastoin yleistä luuloa)
  - Tehokas
  - Pitkä toiminta-aika

- Sammutuspeite
  - Lasikuitu peite jonka avulla pieni palo voidaan tukahduttaa
  - Edullinen
  - Monikäyttöinen
  - Helppo sijoittaa näkyvälle paikalle

- Palosanko
  - Yksinkertainen ja halpa
  - Rajallinen toiminta-aika
  - Oikein annosteltuna tehokas
  - Helppo järjestää tilapäisestikin

Pitää muistaa oikeanlaisten alkusammuttimien käyttö tilanteen mukaan. Esimerkiksi jauhesammuttimen käyttö pienessä rasvapolossa ravintolan keittiössä johtaa keittiön sulkemiseen kun ruoka-aineet ja ruoanlaittoon käytetyt välineet menevät pilalle. Tällaisessa tilanteessa parempi ratkaisu on sammutuspeite tai palavan astian oma kansi.

12.16 Roskat ja jätteet

Roskat ja jätteet tulee toimittaa niille kuuluvaan paikkaan välittömästi, sillä ne aiheuttavat muun muassa seuraavia riskejä:

- Hajuhaittoja
- Hygieniaongelmia
- Ylimääräistä palokuormaa
- Sytytysalustan tuhopolttajalle
- Estävät liikkumista
- Haittaa poistumista hätätilanteessa
- Loukkaantumisvaaran liukastuessa tai kompastuessa

12.17 Nestekaasu

Nestekaasun käytöstä määrätään nestekaasuasetuksessa sekä laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta. Nestekaasun käyttöä ja varastointia suunniteltaessa tulee olla yhteydessä pelastusviranomaiseen ja yhteistyössä heidän kanssaan toimia annettujen ohjeiden mukaan. Turvallisuussuunnitelmassa tulee ohjeistaa nestekaasun varastointi ja turvallinen käyttö. Tulipalon varalta kokoontumispaikka ei voi olla lähellä nestekaasun säilytyspaikkaa. Nestekaasun käyttö- ja varastointipaikat tulee merkitä selkeästi.

Nestekaasua käytettäessä on tutustuttava nestekaasun käytöstä annettuihin määräyksiin ja olla tarvittaessa yhteydessä pelastusviranomaiseen. Mikäli nestekaasulle tarkoitettu varastokaapissa tullaan tapahtuman aikana säilyttämään yli 200 kg nestekaasua, siitä on tehtävä hyvissä ajoin ilmoitus pelastusviranomaiselle.

12.18 Avotulet

Avotulen käyttäminen tapahtumissa on aina erittäin riskialtista ja sen käyttämistä tulisi aina harkita tarkoin. Mikäli esimerkiksi talvella päädytään käyttämään ulkoroihua sisäänkäynnin tuntumassa, tulee varmistua, että ulkoroihun etäisyys on vähintään 4 metriä rakennelmista ja käytävistä. Aina käytettäessä avotulta on muistettava, että kaikkea avotulta on aina valvottava.

13 Tietoturvaluisuus

Tapahtuman aikana tiloissa liikkuu paljon ihmisiä. Koska kaikkien ihmisten oleskeluoikeutta tiloissa ei päivän aikana voida aukottomasti valvoa, tulee noudattaa huolellisuutta tietotur-

vallista erityishuomiota vaativien materiaalien säilyttämiseen. Materiaali tulee säilyttää lukitussa paikassa ja tiloissa havaittuun epätavalliseen toimintaan tulee kiinnittää huomioita. Opilaitoksissa ja yrityksissä käsiteltävät asiakastiedot ja vastaavat tulee sijoittaa tapahtuman ajaksi sellaiseen paikkaan, mistä niiden luvaton haltuun ottaminen vaatii erityisiä työkaluja tai vie sen verran aikaa, että henkilöstöllä on mahdollisuus havaita epäilyttävä toiminta. Henkilökunnan tulee tiloistaan poistuessa varmistaa, ettei mitään yritys- tai henkilösalaista materiaalia jää helposti saataville.

14 Ensiapuvalmius

Ensiapuvalmiuden tarkoituksena on lisätä tapahtumaan osallistuvien turvallisuutta antamalla ohjeita, ensiapua ja toimittaa avuntarvitsijat oikeaan hoitopaikkaan sekä tarvittaessa tehdä analyysi virallisen ensiapuhenkilöstön kutumisesta apuun. Asianmukaiset ensiaputoiminnot ovat tärkeitä mietittäessä vastuita mahdollisen onnettomuuden tapahduttua. Myös tapahtuman järjestäjän imagon kannalta on tärkeää, että ensiapuvalmius on riittävä ja tapahtuman osallistujille tulee turvallinen ja luottavainen tunne järjestelyitä kohtaan.

Ensiapuvalmiutta suunniteltaessa tulee huomioon ottaa seuraavat asiat:

- Paikallisen viranomaisen toimintavalmiusajat
- Paikallisen pelastusviranomaisen miehistövahvuus
- Paikallisen pelastusviranomaisen kalusto
- Paikallisen hoitolaitoksen kapasiteetti
- Etäisyys lähimpiin hoitolaitoksiin

Lainsäädännön mukaan jokainen kunta vastaa oman alueensa terveydenhuollosta. Tämä pitää sisällään myös tapahtumien ensiapujärjestelyt. Vaikka jokaisella tapahtuman järjestäjällä on velvollisuus hoitaa ensiapuvalmius riittävälle tasolle, kunnan terveydenhuollon edustajat voivat ohjeista ja tarkistaa, että kaikki on kokonaisuus huomioon ottaen vaadittavalla tasolla. Yhteydenotto paikalliseen terveydenhuoltoon on tärkeää, jotta paikallisen viranomaisen kapasiteetti voidaan varmistaa tapahtuma-aikana. Näin varmistetaan, että ensiapuvalmius on suhteessa poikkeuksellisesti pidempään viranomaisen vasteaikaan tai matkaan (kesäviikonloppujen etäpäivystykset, yms.).

Tapahtuman ensiapuhenkilöstö tulee ottaa tiiviiksi osaksi turvallisen tapahtuman luomista. Turvallisuuspuutteen tai selkeän riskin havaitessaan ensiapuhenkilöstön tulee ilmoittaa asiasta tapahtuman järjestäjälle jo suunnitteluvaiheessa. Mikäli tämä ei riitä, heidän täytyy olla yhteydessä pelastusviranomasiin, jotta asia saadaan pikaisesti korjattua. Heidän tulee myös

ilmoittaa paikalliselle terveystoimikunnalle isommista terveyttä koskevista ongelmista, kuten mahdollisista ruokamyrkytyksistä.

Jokainen potilaskäynti tai ensiaputilanne tulee dokumentoida. Potilas, viranomainen tai vakuutusyhtiö voi tarvita jälkikäteen tietoja onnettomuudesta. Asiakirjoja käsiteltäessä ja säilytettäessä tulee ottaa huomioon, että asiakirjoja ei saa käsitellä kuin hoitohenkilöstö ja potilaan tietoja ei saa luovuttaa ilman hänen lupaansa. Potilaspaperit tulee säilyttää viisi vuotta.

14.1 Ensiapuorganisaatio

Ensiaputaitoisen henkilöstön määrä tulee suunnitella tapahtumaan osallistuva väkimäärä huomioiden. Suuremmissa tapahtumissa asiasta tulee konsultoida paikallista pelastusviranomaista, sillä ensiapuvalmius tulee sovittaa paikallisen järjestelmän resursseihin. Optimaalisena pidetään sitä, että ensiapuhenkilöstön määrä ja sijoitus olisi sellainen, että potilaan tavoittamiseen ei missään osassa tapahtuma-aluetta menisi yli viittä minuuttia. Huomioitavaa on myös, että hätätilanteessa yksi auttaja ei riitä, vaan yleensä tarvitaan useampi auttaja. Organisaation kokoa mietittäessä tulee ottaa huomioon, että useampia samanaikaisia auttamistarpeita voi ilmetä eri puolilla tapahtuma-aluetta.

Ensiapuryhmällä tulee aina olla nimetty johtaja. Olisi hyvä jos tällä henkilöllä olisi kokemusta johtamisen perusteista. Ensiapuryhmän jäsenillä tulee olla vähintään ea1 ja ea2 suoritettuna. Myös toimimisen perusteet yleisötilaisuudessa tulisi olla ryhmän jäsenille tutut. Tapahtuman ensiapupiste ja ensiapuryhmän jäsenet tulee olla koko tapahtuman henkilöstöllä tiedossa, jotta he osaavat toimia oikein hätätilanteessa. Tapahtuman ensiapuvastaavan tulee tehdä tapahtuman pelastussuunnitelmaan ensiaputoimintaa koskeva ohjeistus tai tarkistaa jo olemassa olevan ajantasaisuus.

Ensiapupiste ja ensiapuhenkilöstö tulee merkitä näkyvästi. Punaisen ristin merkkiä ei saa käyttää kuin Punainen Risti niminen järjestö, armeijan lääkintähuolto ja ilmaiset terveydenhuollon laitokset kuten terveyskeskukset ja sairaalat. Näin ollen yleinen tapa merkitä ensiapuhenkilöstö tapahtumissa on ilmoittaa se tekstillä tai valkoisella pohjalla olevalla vihreällä ristillä. Tekstiksi käy yksinkertainen teksti ensiapu tai lääkintä.

15 Vakuutusturva

Oppilaitoksilla on normaalin toimintansa takia jo kattavat vakuutukset jossain vakuutusyhtiössä, mutta tilaisuuden erikoisluontoisuus huomioiden tulee varmistaa, että vakuutus on ajantasainen myös iltatilaisuuksien osalta. Oppilaitoksen järjestäessä tapahtumaa tulee kiinnittää huomiota myös tapahtumassa mahdollisesti työskentelevien opiskelijoiden vakuutuksien riit-

tävytyteen, mikäli työtehtävät poikkeavat normaalista. Tapahtuman aikaan tiloissa toimivien muiden toimijoiden tulee varmistaa oman vakuutusturvansa riittävyys.

16 Anniskeluoikeudet

Alkoholijuomien anniskelu edellyttää aina anniskelulupaa. Vuodesta 2005 lähtien anniskeluluvat haetaan lääninhallitukselta. Lupaa voidaan hakea lääninhallituksen toimipaikoista tai alueellisista palveluyksiköistä.

16.1 Anniskeluluvan myöntämisen edellytykset

Hakijan tulee olla täysi-ikäinen ja täysivaltainen. Lupaa hakevalla henkilöllä tulee olla alkoholijuomien anniskeluun vaadittava luotettavuus sekä tarvittavat taloudelliset edellytykset. Anniskelupaikassa tulee olla riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa tehokkaan palvelun, anniskelun valvonnan ja järjestyksenpidon turvaamiseksi.

Anniskelupaikassa tulee olla luvanhaltijan nimeämä vastaava hoitaja ja hänelle sijaiset. Jonkun näistä henkilöistä tulee aina olla paikalla anniskelupaikan ollessa auki. Tilapäistä anniskelulupaa ei tulisi hakea luonteeltaan päihitteettömiin tiloihin tai tilaisuuksiin. Lupaa ei myöskään tulisi hakea sellaisiin paikkoihin, joissa anniskelun oletetaan aiheuttavan kohtuutonta haittaa lähiympäristölle.

16.2 Alkoholien anniskelualueet

Alkoholien anniskelualueet tulee eristää muusta alueesta. Se onnistuu helposti esimerkiksi matilla aidoilla. Anniskelualueetta eristettäessä tulee kuitenkin ottaa huomioon suoja-alueet ja poistumisreitit. Myös alueen koko tulee mitoittaa anniskeluluvassa määriteltyjen asiakasmäärien mukaisesti.

17 Järjestyksen valvonta

Tapahtuman luonne ja väkimäärä huomioiden poliisiviranomainen saattaa määrätä, että tapahtumassa tulee olla järjestyksenvalvojia. Järjestyksenvalvojien määrää määriteltessä otetaan huomioon mahdollinen anniskelu ja tapahtumaan osaa ottavan yleisön profiili. Järjestyksenvalvonnan järjestäminen saattaa myös olla anniskeluluvan saamisen ehtona.

18 Elintarviketurvallisuus

Elintarvikkeiden riskit jaetaan kolmeen ryhmään:

- mikrobiologiset
- kemialliset
- fysikaaliset riskit

Elintarvikkeita valmistettaessa, kuljetettaessa tai säilytettäessä muodostuu tavallisemmin mikrobiologisia riskejä. Virheellisestä säilyttämisestä tai käsittelystä voi aiheutua esimerkiksi ruokamyrkytys. Elintarvikkeet täytyy suojata mikrobeilta, vahinkoeläimiltä, kosteudelta, lämmöltä valolta ja muilta haitallisilta vaikutuksilta.

18.1 Elintarvikelainsäädäntö

Yhteisöläinsäädännön mukaan vastuu elintarvikkeiden turvallisuudesta on lähtökohtaisesti elintarvikealan toimijalla. Elintarvikelaki (13.1.2006/23) määrittelee kuinka elintarvikkeita tulee käsitellä ja valmistaa. Lain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä ja turvallinen elintarvikemääräysten mukainen laatu. Elintarvikelakia sovelletaan elintarvikkeisiin ja niiden käsittelyolosuhteisiin, elintarvikealan toimijoihin sekä elintarvikevalvontaan kaikissa elintarvikkeiden tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Tässä laissa säädetty koskee soveltuvin osin myös elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvia tarvikkeita.

Elintarvikelain 27 pykälän toisessa ja 28 pykälän kolmannessa momentissa säädetään elintarvikehygieenisestä osaamisesta. Lain avulla on tarkoitus varmistaa, että kaikki helposti pilaantuvien pakkaamattomien elintarvikkeiden käsittelijät omaavat riittävät perustaidot.

Uusi päivitetty laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011. Jo ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

18.2 Tapahtuman ravintola

Oppilaitoksen tiloissa toimiva ravintola voi toimia myös tapahtuman tarjoilujen järjestäjänä, jos ruokien valmistustilat ovat elintarvikkeiden käsittelyä koskevien lakien mukaisia ja tarjottavien ruokien säilytys ja valmistaminen onnistuu tiloissa turvallisesti. Tarjoilujen elintarviketurvallisuudesta vastaa silloin ruokalan tai tapahtuman ravintolan ravintolapäällikkö.

19 Toimintaohjeet

Tämän otsikon alle on kerätty toimintaohjeita erilaisten poikkeustilanteiden varalle. Tutustuminen ohjeisiin etukäteen auttaa oikean toimintatavan muistamiseen ja löytämiseen myös todellisen tilanteen sattuessa.

19.1 Tulipalon sattuessa

1. Pelasta ensin loukkaantuneet ja vaarassa olevat
2. Siirry itse turvalliseen paikkaan ja ilmoita tulipalosta hälytyskeskukseen 112
3. Sammuta palo tai rajoita sen leviämistä sulkemalla ovet
4. Opasta tai järjestä opastus palokunnalle

Tulipalon sattuessa on syytä muistaa, että pelastautumiseen on aikaa parhaimmillaankin vain pari minuuttia.

19.2 Ensiapuohjeet

Vuonna 2010 Suomen Punainen Risti päivitti ensiapuohjeita. Oleellinen muutos edellisiin ohjeisiin on puhalluselvytyksen keskeisyyden korostaminen. Euroopan elvytysneuvoston (ERC) ohjeet perustuvat viimeisimpään tutkimustietoon, joka korostaa elvytyskoulutuksen tärkeyttä. Tutkimusten perusteella 3-5 minuutin sisällä elottomuudesta aloitettu puhallus-/painuelvytys lisää sydänpysähdyspotilaan selviytymistä 49-75 prosenttia. Äkillinen sydänperäinen sydäntapahtuma on yleisin työikäisen väestön kuolinsyy Suomessa ja koko Euroopassa. SPR:n asiantuntijoiden mukaan laadukkaasti toteutettu elvytys vaatii ensiapukoulutuksen ja sen jälkeen jatkuvaa harjoittelua. Kertauksia olisi hyvä suorittaa 3-6 kuukauden välein.

19.2.1 Tajuton potilas

Kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa, selvitä mitä on tapahtunut.

1. Saatko henkilön hereille. Herättele häntä puhuttelemalla ja ravistelemalla. Henkilö ei herää.
2. Soita 112. Voit myös huutaa apua ja pyytää paikallaolijoita tekemään hätäilmoitusnumeroon 112. Hätäkeskuksen antamia ohjeita tulee noudattaa. Käännä autettava selälleen ja selvitä hengittääkö hän normaalisti.
3. Avaa hengitystie. Ojenna autettavan pää leuankärjestä nostamalla ja toisella kädellä otsaa painamalla. Samalla katso, kuuntele ja tunnustele potilaan hengitystä. Liikkuu-

ko rintakehä? Kuluuko hengityksen ääni? Tuntuuko ilman virtaus poskellasi? Arvioi onko hengitys normaalia, epänormaalia tai se puuttuu.

4. Hengitys on normaalia. Käännä henkilö kylkiasentoon. Huolehdi, että hengitystie on avoin ja henkilö hengittää normaalisti. Seuraa ja tarkkaile hengitystä ammattiavun tulloon asti.

19.2.2 Aivohalvaus

Tukos tai verenvuoto aivojen verisuonistossa aiheuttaa aivoverenkiertoon häiriön, joka voi johtaa aivohalvaukseen. Tila voi hetkessä johtaa hengenvaaralliseen tilaan.

Oireiden tunnistaminen ja varhainen hoitoon hakeutuminen on tärkeää. Oireina voi olla:

- Äkillinen toispuoleinen halvaus tai lihasheikkous, mikä ilmenee käden puristusvoiman heikkoutena ja jalan voimattomuutena sekä liikkumattomuutena
- Suupieli saattaa roikkua ja nieleminen on vaikeaa
- Puhe on puuromaista tai autettava ei pysty puhumaan
- Pahoinvointi ja päänsärky
- Autettava voi mennä tajuttomaksi

Ensiapu:

1. Tunnista oireet.
2. Soita heti hätänumeroon 112.
3. Rauhoita autettavaa ja aseta hänet lepoon.
4. Jos henkilö menettää tajuntansa, mutta hän hengittää normaalisti, aseta hänet kylkiasentoon.
5. Jos autettava menee elottomaksi, aloita painelu-puhalluselytys, rytmillä 30 painelua ja 2 puhallusta.

19.2.3 Diabeetikon heikotus

Kun diabetesta sairastavan verensokeri laskee liian alas, syntyy diabeettinen sokki, joka voi olla hengenvaarallinen.

Tunnista oireet:

- Hikoilu, kalpeus, vapina
- Ärtymys, levottomuus

- Horjuva liikkuminen
- Epäselvä puhe

Diabeettisen sokin ensiapu:

1. Anna sairastuneelle välittömästi sokeripitoista syötävää tai juotavaa, mikäli potilas on tajuissaan ja pystyy itse syömään tai juomaan. Tajuttomalle ei saa antaa mitään suuhun.
2. Mikäli diabeetikko ei toivu 10 minuutissa tai menee tajuttomaksi, soita hätänumeroon 112.
3. Käännä tajuton kylkiasentoon.

19.2.4 Vierasesineen poisto hengitystiestä

1. Käännä autettavan ylävartaloa alaspäin ja lyö viisi (5) kertaa lapaluiden väliin. Jos tämä ei auta soita 112.
2. Nykäise kahden nyrkin otteella taakse ja ylöspäin. Toista tarvittaessa viisi (5) kertaa.
3. Jatka tarvittaessa vuorotellen viittä lyöntiä lapaluiden väliin ja viittä nykäisyä.
4. Autettavan mennessä elottomaksi, aloita painelu-/puhalluselvytys rytmillä 30 painallusta ja 2 puhallusta.

19.2.5 Verenvuodon ensiapu

Ulkoisen ja näkyvän verenvuodon määrää on vaikea mitata ja arvioida luotettavasti. Suuren verenhukan (yli 20 %) seurauksena ihminen menee sokkiin.

Näin tyrehdytät verenvuodon:

1. Tyrehdytä verenvuoto painamalla sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan.
2. Sido vuotokohtaan paineside joko käyttäen sidetarvikkeita tai muita saatavilla olevia tilapäisvälineitä. Yläraajan voi tukea vartaloa vasten.
3. Soita hätänumeroon 112, jos arvioit tilanteen sitä vaativan.
4. Runsas verenvuoto voi johtaa verenkierron vakavaan häiriötilaan eli sokkiin. Huolehdi loukkaantuneen sokin oireenmukaisesta ensiavusta;
  - a. Aseta runsaasti vuotava henkilö heti pitkälleen
  - b. Rauhoita
  - c. Suojaa kylmältä
  - d. Seuraa hengitystä ja verenkiertoa kunnes ammattihenkilö ottaa vastuun
  - e. Tarvittaessa kohota sokkioireisen jalkoja.

Nenäverenvuoto

Nenäverenvuoto on yleensä vaaratonta. Joskus vuoto voi kuitenkin olla niin runsasta, että se vaatii lääkärin hoitoa.

Nenäverenvuodon ensiapu:

1. Anna autettavan istua etukumarassa asennossa.
2. Käske autettavan niistää vuotava sierain tyhjäksi. Paina vuotavaa sierainta nenäluuta vasten n.10-15 min.
3. Niistätä sierain välillä tyhjäksi hyytymistä.
4. Voit panna nenän päälle jotakin kylmää.
5. Jos verenvuoto ei lakkaa, toimita autettava lääkäriin.

19.2.6 Palovammat

Palovamma on lämmön tai syövyttävän kemiallisen aineen aiheuttama kudostuho, jossa iho ja mahdollisesti myös sen alaiset kudokset vaurioituvat. Jos ihoa ei jäähdytetä, vamma laajenee syvempiin ihokerroksiin ja kipu jatkuu kauemmin.

Pienen palovamman ensiapu:

1. Pientä palovammaa jäähdytetään viileällä vedellä kunnes kipu häviää.
2. Pienen rakkulaisen palovamman voi peittää puhtaalla suojasiteellä tai palovammojen hoitoon tarkoitetulla erikoissiteellä.
3. Ellei poikkeavaa ilmene, vaihda side kahden-kolmen päivän välein.
4. Jos palovamma tulehtuu, mene lääkäriin.

Lääkärin hoitoa vaativa vammat:

- Kämmentä suurempia 2. asteen palovammoja
- Kaikki 3. asteen palovammat
- Kaikki sähköpalovammat
- Kasvojen, käsien syvät palovammat
- Hengitystiepalovammat
- Lasten palovammat
- Vanhusten lievätkin palovammat

- Jotakin perussairautta sairastavan henkilön esim. diabeetikon palovammat

19.2.7 Haavojen ensiapu

1. Tyrehdytä mahdollinen verenvuoto
2. Puhdista haavasta lika juoksevan, viileän veden alla.
3. Sulje pienen viiltohaavan reunat vastakkain haavateipillä.
4. Peitä haava suojasidoksella.
5. Hakeudu tarvittaessa hoitoon.
6. Tarkista, että tetanus- eli jäykkäkouristusrokote on voimassa.

Vuotavat, syvät ja likaiset haavat ja vähänkin suuremmat viiltohaavat kuuluvat aina lääkärin hoitoon. Haavan ulkonäöstä ei aina voi päätellä, onko syvemmälle kudoksiin syntynyt vauriota.

19.2.8 Kouristelu

Aivojen toimintahäiriöt voivat aiheuttaa tahattomia lihasnykäyksiä ja kouristuksia. Ihminen saattaa kouristella monesta eri syystä. Syinä voivat olla esimerkiksi epilepsia, aivoverenvuoto, korkea kuume tai tapaturma.

Tunnista oireet:

- Sairastunut menettää tajuntansa, kaatuu ja hänen vartalonsa jäykistyy.
- Jäykistymistä seuraavat nykivät kouristukset. Kouristelu kestää yleensä vain 1-2 minuuttia.

Kouristuskohtauksen ensiapu

1. Tee hätäilmoitus numeroon 112.
2. Älä yritä estää kouristusliikkeitä, mutta huolehdi siitä, että henkilö ei kolhi päätään tai muuten vahingoita itseään.
3. Älä laita kouristelevan suuhun mitään, sillä se vaikeuttaa hengitystä.
4. Yritä kääntää henkilö kylkiasentoon heti, kun kouristukset vähenevät.
5. Mikäli tiedät henkilön sairastavan epilepsiaa, tee hätäilmoitus numeroon 112, jos kouristelu pitkittyy tai jos kohtausta uusiutuu.
6. Jos kohtausta menee itsestään ohi, varmista kuitenkin, että henkilö on täysin toipunut ennen kuin jätät hänet.

7. Ota yhteys lääkäriin, jos kyseessä on lapsen kuumeouristus.

19.2.9 Myrkytys

Myrkytysoireiden vakavuus ja niiden ilmaantumisen nopeus riippuvat aineesta ja määrästä sekä siitä, millä tavoin myrkky on joutunut elimistöön.

Toimi näin myrkytystilanteessa:

1. Häätötilanteessa soita numeroon 112.
2. Jos epäilet myrkytyksen mahdollisuutta, soita myrkytystietokeskukseen, puhelin (09) 471 977 (24h/vrk)
3. Toimi myrkytystietokeskuksen ohjeiden mukaan.
4. Kuvaile myrkytystietokeskukseen mitä on tapahtunut, mistä aineesta on kysymys, miten myrkky on joutunut kehoon (nielty, hengitetty, imeytynyt, pistetty), minkä määrän autettava on niellyt, kuinka pitkä aika tapahtuneesta on kulunut
5. Älä okseta.
6. Tarkkaile autettavan tilaa, ilmentykö esim. pahoinvointia, vatsakipua, ripulia.
7. Aseta tajuton kylkiasentoon, jos autettava menee elottomaksi, aloita elvytys.

19.2.10 Rintakipu

Rintakipuun on aina suhtauduttava vakavasti. Kovan puristavan rintakivun tavallisin syy on sydäninfarkti. Kipu tuntuu ylävartalossa ja voi säteillä vasempaan kainaloon, käsivarteen ja kaulalle. Henkilö on usein kylmänhikinen, hänellä voi olla pahoinvointia ja hengitys voi vaikeutua.

Henkilö voi ottaa omia lääkkeitä (nitro-lääkitys), jos ne eivät auta muutaman minuutin kuluessa, toimitaan ensiapuohjeen mukaan.

Rintakipuisen ensiapu

1. Tee hätäilmoitus heti numeroon 112.
2. Rauhoita häntä ja auta hänet lepoon esim. puoli-istuvaan asentoon.
3. Anna hätäkeskuksen ohjeiden mukaan potilaalle puolikas tabletti Aspirinia tai Disperinia (250 mg) pureskeltavaksi tai veteen liuotettuna. Tablettia ei anneta, jos potilas on allerginen näille lääkkeille (asetyylisalisyylihapolle).
4. Jos henkilö menee elottomaksi, aloita painelu-puhalluselvytys rytmillä 30 painelua ja 2 puhallusta ja ilmoita hätäkeskukseen muuttuneesta tilanteesta

19.3 Häätöilmoituksen teko

Hätöilmoitus tehdään yleiseen hätönumeroon **112**, ja se tehdään heti, kun loukkaantuneen tai sairastuneen todetaan tarvitsevan ammattiapua.

Näin teet hätöilmoituksen:

1. Soita hätöpuhelu itse, jos voit.
2. Kerro, mitä on tapahtunut.
3. Kerro tarkka osoite ja kunta.
4. Vastaa kysymyksiin.
5. Toimi annettujen ohjeiden mukaisesti.
6. Lopeta puhelu vasta saatuasi luvan.

Yleisöpuhelimesta voi soittaa hätönumeroon ilmaiseksi. Matkapuhelimesta soittaessasi et tarvitse suuntanumeroa.

19.4 Yleinen varoitusmerkki

Vaara- ja hätötilanteissa viranomaiset varoittavat väestöä uhkaavasta, välittömästä vaarasta yleisellä vaaramerkillä. Yleinen vaaramerkki annetaan ulkohälyttimien välityksellä tai taajamien ulkopuolella kulkuneuvon asennetuilla liikkuvilla hälyttimillä.

Yleinen vaaramerkki on yhden minuutin pituinen nouseva ja laskeva äänimerkki tai viranomaisen kuuluttama varoitus. Vaara ohi -merkki on yhden minuutin mittainen tasainen äänimerkki ja se ilmoittaa, että uhka tai vaara on ohi. Ns. Kokeilumerkki on 7 sekunnin pituinen tasainen ääni.

Toimi näin kuultuasi yleisen vaaramerkin:

1. Siirry sisälle. Pysy sisällä
2. Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmanvaihto
3. Avaa radio ja odota rauhallisesti ohjeita
4. Vältä puhelimien käyttöä etteivät yhteydet tukkiudu
5. Älä poistu alueelta ilman viranomaisten kehotusta ettet joutuisi vaaraan matkalla

19.5 Kaasuvaara tilanne

Kaasuvaaratilanteessa ja säteilytilanteessa annetaan yleinen vaara merkki.

Jos olet sisätiloissa ja haistat kaasun hajua:

1. Paina märkä vaate suun eteen ja hengitä sen läpi.
2. Pysyttele yläkerroksissa kunnes vaara on ohi.
3. Kuuntele radiota

Jos olet ulkona etkä pääse sisälle:

1. Kiirehdi kaasupilven alta sivutuuleen.
2. Pyri mahdollisimman korkealle esimerkiksi mäen päälle.
3. Paina märkä vaate, ruoho, turve- tai sammaltuppo suun eteen ja hengitä sen läpi.

19.6 Säteilyvaara

Suomessa säteilytilannetta valvotaan jatkuvasti koko maassa mittareilla. Pienetkin muutokset havaitaan välittömästi ja säteilyturvakeskus tiedottaa niistä välittömästi. Säteilyvaaratilanteessa on tärkeää mennä sisälle ja sulkea ovet, ikkunat ja ilmanvaihto jotta radioaktiiviset aineet eivät pääsisi sisään. Joditabletteja ei saa ottaa ennen kuin viranomaiset ovat siihen kehottaneet esimerkiksi television tai radion välityksellä. Missään nimessä joditablettia ei saa lähteä säteilyvaaratilanteesta noutamaan enää ulkoa.

19.7 Pommiuhka

Mikäli joudut pommiuhkauksen todistajaksi toimi seuraavanlaisesti:

- Yritä painaa mieleen tuntomerkit
- Mikäli uhkaus puhelimessa kuulostele ääntä ja mahdollisia taustäääniä
- Ole rauhallinen
- Ilmoita heti turvallisuusvastaavalle ja poliisille
- Älä koske outoihin esineisiin
- Seuraa ohjeita

Päätöksen tilojen tyhjentämisestä tekee tapahtuman johto tai viranomainen.

19.8 Ryöstötilanne

Mikäli joudut ryöstön kohteeksi tai todistajaksi, muista seuraavat ohjeet:

- Pysy rauhallisena
- Älä vastusta ryöstäjää
- Toimi ryöstäjän ohjeiden mukaisesti
- Älä leiki sankaria

Ryöstäjän poistuessa paikalta:

- Tarkkaile pakosuuntaa
- Yritä painaa tuntomerkit mieleesi (puhetyyli, ulkonäkö, pituus, kävelytyyli jne)
- Kiinnitä huomiota mahdollisiin apureihin

Kun ryöstäjä on poistunut paikalta:

- Hälytä apua (turvallisuusvastaava ja poliisi)
- Ilmoita anastettu omaisuus, mahdollinen ase, tuntomerkit ja pakosuunta/pakoväline (rek. nro.)
- Älä keskustele tuntomerkeistä muiden kanssa ennen kuin olet antanut ne poliisille
- Soitettaessa poliisille älä sulje puhelinta ennen kuin saat luvan
- Mikäli kykenet yritä suojata tekijän mahdollisesti jättämät jäljet jotka auttavat rikoksen selvittämisessä

19.9 Vesivahinko

Havaitessasi mahdollisen vesivahingon tulee toimia reippaasti.

- Katkaise vuotokohteesta ja sen läheisyydestä sähkö
- Jos mahdollista tyrehdytä vuoto esimerkiksi sulkemalla pääsulku
- Hälytä välittömästi esimiehesi/kiinteistöhuolto
- Tarvittaessa esimiehesi ottaa yhteyttä hätänumeroon 112

19.10 Sähkökatko

Sähkökatkon sattuessa pysy rauhallisena. Yleensä taajama-alueella sähkökatko ovat minuuttien luokkaa. Varaudu kuitenkin myös pidempään katkokseen. Seuraavassa muutamia tärkeitä asioita sähkökatkos sattuessa:

- Älä raavi tulitikkuja - tulipalovaara
- Käytä taskulamppua
- Älä soita turhia puheluita - linjat saattavat tukkiutua
- Jos olet hississä paina hälytysnappia
- Varmista, että kukaan ei ole jäänyt hissiin
- Kytke virta pois laitteista jotka saattavat vahingoittua virran kytkeytyessä
- Järjestäkää varavalaistus jos mahdollista
- Kohteen tyhjentämisestä/tapahtuman keskeytyksestä päättää tapahtuman johto

19.11 Ilkivalta

Mikäli havaitset ilkivaltaa, ilmoita siitä välittömästi tapahtuman turvallisuusvastaavalle. Pyri painamaan mieleesi tekijän tuntomerkit.

19.12 Varkautapaus

Mikäli tapahtumassa havaitset varkauden tai joudut sen kohteeksi toimi seuraavanlaisesti:

- Pysy rauhallisena
- Paina mieleesi kaikki mahdollisesti varkauteen liittyvä kuten ulkopuoliset henkilöt
- Tee ilmoitus varkaudesta tapahtuman johdolle ja poliisille

19.13 Väkivaltainen uhka- ja vaaratilanne

- Jätä uhkaavalle henkilölle tilaa
- Säilytä rauhallisuus
- Pidä kädet näkyvissä
- Ole yhteistyökykyinen
- Älä tuijota
- Puhu selkeästi ja rauhallisesti
- Vältä äkkinäisiä liikkeitä
- Älä käännä selkääsi
- Mikäli yrität hälyttää apua tee se niin, että uhkaaja ei huomaa

19.14 Päihtynyt henkilö

Vahvasti päihtyneen henkilön kanssa asioitaessa tulee muistaa näennäisestikin rauhallisen henkilön mahdollinen arvaamattomuus. Mikäli henkilö on yhteistyökyvytön ota yhteyttä esimieheen tai turvallisuusvastaavaan. Mikäli henkilö käyttäytyy uhkaavasti, toimi kuten edellä.

19.15 Rahankäsittely

Mikäli tapahtumassa joudut käsittelemään rahaa muista seuraavat asiat:

- Älä käsittele suuria summia rahaa asiakkaiden nähden
- Pyri varmistamaan isojen setelien aitous mikäli se on mahdollista
- Varmista, että kassalaatikko menee kiinni
- Tarkkaile ympäristöäsi epäilyttävän toiminnan varalta, huomioi kaikki poikkeavuudet ja paina ne mieleesi
- Jos havaitset jotain poikkeavaa tai parannettavaa ilmoita siitä välittömästi esimiehellesi

20 Suunnitelman tiivistelmä

Tapahtumaturvallisuussuunnitelmasta on hyvä tehdä pieni mukana pidettävä tiivistelmä joka voidaan jakaa henkilöstölle ennen tapahtumaa mukana pidettäväksi. Esimerkki versio tiivistelmästä löytyy liitteistä.

21 Vahingon tapahduttua

Vaikka kaikki mahdollinen tehdään ennen tapahtumaa, silti on mahdollista, että jotain odotamatonta tapahtuu ja jopa ennakoitukin riski toteutuu. Tällöin tulee olla olemassa valmis suunnitelma vahinkojen minimoimiseksi ja toipumisen aloittamiseksi.

21.1 Raportointi ja kriisiviestintä

Jokaisessa tapahtumassa on hyvä varmistaa kuka vastaa eri ryhmille tiedottamisesta. Tapahtuman kriisitiedotuksesta vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot tulee olla tiedossa jo ennen tapahtumaa, jolloin vahingon sattuessa tiedetään heti informoida oikeaa henkilöä ja päivittää hänelle tiedot tilanteesta. Ennen tapahtumaa tulee myös selvittää henkilö, jonka vastuulla on tapahtumapaikan lähiympäristölle sekä vakuutusyhtiölle tiedottaminen.

Vastuualue	Nimi	Yhteystiedot
Kriisiviestintä		
Lähiympäristö		
Vakuutusyhtiö		

Taulukko 6.

21.2 Johtovastuu

Tapahtuman johdolla on johtovastuu viranomaisten paikalle saapumiseen asti, minkä jälkeen viranomaiset ottavat johdon pelastustöiden osalta.

21.3 Jälkihoito

Onnettomuustilanteissa usein muistetaan hoitaa fyysiset vammat ja omaisuudelle aiheutuneet vahingot, mutta unohdetaan henkiset vammat ja niiden vaikutuspiiriin joutuneet. Kun on tutkittu traumaattisten tapahtumien vaikutuskehiä, alussa hyvinkin kaukana itse tapahtumasta olleet henkilöt ovat altistuneet tapahtuman vaikutuksille. Näitä ihmisryhmiä ovat:

- Asiakkaat ja vanhat tutut
- Saman organisaation ihmiset
- Ammattiauttajat
- Perheenjäsenet, ystävät, lähityötoverit
- Työtoverit, harrastuskaverit

Traumaattisesta tapahtumasta selviämisessä on useita vaiheita:

- Sokkivaihe
- Reaktiovaihe
- Käsittelyvaihe
- Uudelleen suuntautumisen vaihe

Kun organisaatiossa on tapahtunut jotain järkyttävää, tulee ottaa huomioon eri sidosryhmät ja tarjota tukea myös heille. Oppilaitoksella tulee olla suunnitelmat välittömän jälkihoidon käynnistämisestä, jolloin käytännössä ollaan yhteydessä oppilaitoksen työterveyshuoltoon jälkihoidon aloittamiseksi.

22 Lähteet

Lasse Nurmi: Kriisi, pelko, pakokauhu Edita Prima Oy Helsinki 2006

Jari Vuoripuro: Suurten Yleisötilaisuuksien Turvallisuusopas Keski-Uudenmaan pelastuslaitos 2011

<http://www.ku-pelastus.fi>

<http://www.redcross.fi>

<http://www.pelastustoimi.fi>

<http://www.stuk.fi>

<http://www.finlex.fi>

<http://www.oph.fi> Opetushallituksen verkkosivut

Ympäristö ja terveystieteet: Turvallinen Yleisötilaisuus 2.painos Vammalan kirjapaino Oy 2003

Burns-Howell, Cordier, Eriksson: Security Risk Assessment and Control Perpetuity Press Leicester 2003

Haddow & Bullock: Introduction to Emergency Management Elsevier Science Burlington 2003

RIL 232-2008: Rakennusten paloturvallisuus Hansaprint Oy 2008 Helsinki

Gerard Honey: Emergency & Security Lighting Newnes Oxford 2001

Castrén, Ekman, Martikainen, Sahi, Söder: Suuronnettomuusopas Gummerus Kirjapaino Oy Jyväskylä 2006

Waitinen, Ripatti: Oppilaitoksen turvallisuusopas Painoagentti Oy Nurmijärvi 2009

Päivi Seppä: Hotelli- ja Ravintola-alan paloturvallisuusopas Painoyhtymä Oy Porvoo 2006

Erkki Syysmeri: Yrityksen ja Laitoksen Suojeluopas Tammerpaino Oy Tampere 1997

Juha Ristilä: Kiinteistö- ja tilaturvallisuuden tasot Forssan Kirjapaino Oy Forssa 2005

23 Liitteet

Liite 1. Aikataulu

Ajankohta	Toimija	Toimenpiteet
1v-6kk ennen (iso tapahtuma) 6-3kk ennen (pieni tapahtuma)	Tapahtuman järjestäjä	<ul style="list-style-type: none"> Selvitetään tapahtuman tiedot Otetaan yhteyttä poliisi- ja pelastusviranomaisiin
2-4kk ennen tapahtumaa	Tapahtuman järjestäjä/Poliisi	<ul style="list-style-type: none"> Palaveri viranomaisten kanssa Tehdään viranomaisilmoitus
1-2kk ennen tapahtumaa	Viranomaiset	<ul style="list-style-type: none"> Lupapäätös Mahd. lupaehdot
1vko-1kk tapahtumaan	Järjestäjä/Viranomaiset	<ul style="list-style-type: none"> Viimehetken muutokset

Riskin toteutumisen todennäköisyys:

- 1 = Erittäin epätodennäköinen = Voi tapahtua kerran 5 vuodessa
- 2 = Epätodennäköinen = Voi tapahtua kerran 2 vuodessa
- 3 = Lievästi todennäköinen = Voi tapahtua kerran 3 kuukaudessa
- 4 = Todennäköinen = Voi tapahtua kerran 4 viikossa
- 5 = Erittäin todennäköinen = Voi tapahtua kerran 5 päivässä

Toteutuneen riskin vaikuttavuus:

- 1 = Pieni = Yksittäinen vahinko, alle 200€
- 2 = Vähäinen = Yksittäinen vaikea vahinko, alle 2000€
- 3 = Suuri = Laajempi vaikea vahinko, alle 20 000€
- 4 = Hyvin Suuri = 1 kuolemantapaus tai vahinko alle 100 000€
- 5 = Katastrofi = Useita kuolleita tai vahinko yli 100 000€

Käyttöohje:

Riski: Valitse kohtaan riski mielestäsi joku realistisen toteutumismahdollisuuden omaava riski

Todennäköisyys: Määrittele ennalta valittujen todennäköisyysluokkien joukosta mielestäsi todennäköinen toteutumistiheys

Vaikuttavuus: Arvioi vaikuttavuutta ennalta valittujen luokkien mukaan. Vaikka rahalliset vahingot ja henkilövahingot ovat samoissa luokissa ei tarkoitus ole kuitenkaan rinnastaa kyseisiä vaikuttavuuksia. Henkilön turvallisuus menee aina rahallisen vahingon edelle

ILMOITUS
yleisötilaisuuden järjestämisestä

1 (5)

Nro _____						
Poliisilaitos						
Tilaisuuden järjestäjä	Nimi (luonnollinen henkilö) / Nimi (oikeushenkilö)			Henkilötunnus / Y-tunnus		
Yhteystiedot	Lähiosoite			Puhelin		
	Postinumero ja -toimipaikka					
	Yhteyshenkilö			Puhelin		
Yleisöttilaisuus	Yleisöttilaisuuden nimi					
Järjestämisaika	Järjestyksen valvonta aloitetaan pvm ja aika	Tilaisuus alkaa pvm ja aika	Tilaisuus päättyy pvm ja aika	Tilaisuus keskeytyneenä pvm ja aika		
	klo	klo	klo	klo		
	klo	klo	klo	klo		
	klo	klo	klo	klo		
	klo	klo	klo	klo		
	Yleisöttilaisuutta varten tarvittavat rakenteet ovat valmiina pvm ja aika			Järjestyksen valvontaa on tarpeen suorittaa pvm ja aika		
Järjestämispaikka	klo					
	Järjestämispaikka ja osoite					
	Arvioitu yleisömäärä / päivä		Arvioitu yleisökokonais määrä			
	Yleisöttilaisuuden arvioitu vaikutusalue (esitetään kartalla yleisöttilaisuuden järjestämispaikka, yleisöttilaisuuden lähialueet ja muut mahdolliset vaikutusalueet) ☐ Kartta on ilmoituksen liitteenä					
Ohjelma	Ohjelman sisältö					
Pääsy- tai muu maksu	☐	€	☐ Ei kanneta			
Musiikki	☐	Tilaisuudessa esitetään musiikkia	☐	Elävää musiikkia	☐	Mekaanista musiikkia
	☐	Ei esitetä	☐	Teoston musiikinesitysluvan nro		
Anniskelu	☐	Ei anniskelua	☐	On anniskeluoikeus	☐ Haetaan anniskeluoikeuksia	
	☐	Yleisöttilaisuuden järjestäjä kieltää alkoholiuomien hallussapidon yleisöttilaisuuden järjestämisaikalla anniskelualueita lukuun ottamatta				
Arvio järjestys ja turvallisuus vaikutuksista	Järjestäjän oma arvio siitä, millaisia vaikutuksia yleisöttilaisuudella on yleisöttilaisuuden järjestämisaikan ja sen lähialueiden järjestykselle ja turvallisuudelle					
Arvio järjestyksenvalvojen määrästä	Järjestäjän oma arvio tarvittavasta järjestyksenvalvojen määrästä					
	1. päivänä	2. päivänä	3. päivänä	4. päivänä	5. päivänä	
Järjestyksenvalvojat	Järjestyksenvalvojaksi saadaan asettaa tehtävään suostuva henkilö, jolla on poliisin myöntämä voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojaksi. Yleisöttilaisuuden järjestäjä asettaa järjestyksenvalvojat, joidenka tulee jokaisen osaltaan antaa suostumuksensa asettamiseensa. ☐ Yleisöttilaisuuteen ei aseteta järjestyksenvalvoja ☐ Järjestyksenvalvojaksi asetettujen henkilöiden nimet, henkilötunnukset ja järjestyksenvalvojakorttien numerot ovat liitteenä					

ILMOITUS
yleisötilaisuuden järjestämisestä

2 (5)

Tilapäiset järjestyksenvalvojat	Tilaisuuden laajuus ja luonne huomioon ottaen sekä muusta erityisestä syystä tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitos voi hyväksyä yksittäiseen tilaisuuteen tai tilaisuussarjaan järjestyksenvalvoiksi henkilöitä, jotka ovat antaneet suostumuksensa toimia järjestyksenvalvojina kyseisessä tilaisuudessa, mutta joilla ei ole poliisin myöntämää hyväksyntää (voimassa oleva järjestyksenvalvojakortti) toimia järjestyksenvalvojana. ☐ Yleisötilaisuuteen ei esitetä asetettavaksi tilapäisiä järjestyksenvalvoja. ☐ Tilapäiseksi järjestyksenvalvojaksi hyväksyttäväksi ehdotettujen henkilöiden nimet ja henkilötunnukset ovat liitteenä. Edellä mainittu tilapäinen järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen yksittäiseen tilaisuuteen tai tilaisuussarjaan maksaa 15 € per hyväksytyt tai hylätty henkilö.
Turvallisuus-suunnitelma	Yleisötilaisuuden järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi on laadittu turvallisuussuunnitelma ☐ Kyllä ☐ Ei
Pelastussuunnitelma	Yleisötilaisuudesta on laadittu pelastussuunnitelma ☐ Kyllä ☐ Ei
Liikenteenohjaussuunnitelma	Yleisötilaisuuden liikennejärjestelyjä varten on laadittu liikenteenohjaussuunnitelma ☐ Kyllä ☐ Ei
Muita tietoja ja selvityksiä	
	Liitteitä kpl
Päiväys ja allekirjoitus (ilmoittaja)	Päiväys
	Allekirjoitus

Viranomaismerkintöjä:

Ilmoitus jätetty	Pvm	Vastaanottaja
Tarkastettu ja hyväksytty ilmoitusmenettely	Pvm	Hyväksyjä
Päätös, joka sisältää määräyksiä yleisötilaisuuden järjestämisestä	☐ Ilmoituksen perusteella annetaan erillinen päätös	
Maksu	☐ Maksu _____ € maksettu ☐ Ei maksettu	
Päätöksen tai ilmoituksen hyväksymismenettelyn sovittu tiedoksi-antamistapa	☐ Lähetetään postilla osoitteeseen	
	☐ Lähetetään faxilla numeroon	
	☐ Lähetetään sähköpostilla osoitteeseen	
	☐ Noudetaan	

ILMOITUS
yleisötilaisuuden järjestämisestä

3 (5)

Yleisötilaisuuden järjestämisessä on huomioitava muun muassa seuraavia seikkoja.
Poliisi voi antaa ilmoitukseen perusteella yleisötilaisuutta koskevia määräyksiä, jotka voivat poiketa järjestäjän ilmoittamista yleisötilaisuuden järjestystä ja turvallisuutta koskevista järjestelyistä.
Poliisi voi myös edellyttää seuraavien asioiden kokoamista pelastus- ja turvallisuussuunnitelmaksi.

Lisätietoja saa yleisötilaisuutta koskevat määräykset antavalta viranomaiselta.

<p>Asettaako järjestäjä tilaisuuteen järjestyksenvalvoja?</p> <p>Järjestyksenvalvojen nimet, henkilötunnukset ja järjestyksenvalvojakorttien numerot on ilmoitettava erillisellä liitteellä ja lisäksi sähköisesti, jos se on mahdollista. Yleisötilaisuudessa järjestyksenvalvojina toimivien tiedot tulee olla poliisin tiedossa hyvissä ajoin, viimeistään viisi vuorokautta ennen yleisötilaisuuden järjestämisaikaa. Järjestyksenvalvojaksi asetettavan henkilön on annettava suostumuksensa toimia järjestyksenvalvojana kyseisessä yleisötilaisuudessa.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Pyytääkö järjestäjä hyväksymään tilaisuuteen järjestyksenvalvoja, jotka eivät ole suorittaneet järjestyksenvalvojan peruskoulutusta (ns. tilapäiset järjestyksenvalvojat)?</p> <p>Kyseisten järjestyksenvalvojen nimet ja henkilötunnukset on ilmoitettava erillisellä liitteellä ja lisäksi sähköisesti, jos se on mahdollista. Yleisötilaisuudessa järjestyksenvalvojina toimivien tiedot tulee olla poliisin tiedossa hyvissä ajoin, viimeistään viisi vuorokautta ennen yleisötilaisuuden järjestämisaikaa. Järjestyksenvalvojaksi asetettavan henkilön on annettava suostumuksensa toimia järjestyksenvalvojana kyseisessä yleisötilaisuudessa.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Mitä tunnuksia järjestyksenvalvojat käyttävät?</p> <p>Käytettävät tunnuksot ovat: 1. ☐ Tunnisteliivi 2. ☐ Laatta</p>	
<p>Pyytääkö järjestäjä hyväksymään järjestyksenvalvojen esimiehiä, jotka käyttävät pohjaväritään oranssia järjestyksenvalvojan esimies-tunnuksella merkittyä tunnusteliiviä?</p> <p>Esimiehinä toimivat järjestyksenvalvojat ja heidän yhteystietonsa ilmoitetaan erillisellä liitteellä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Kantavatko järjestyksenvalvojat tehtävissään voimankäyttövälineitä (kaasusumutin, enintään 70 cm pitkä patukka, käsiraudat, muoviset siteet)?</p> <p>Yleisötilaisuudessa kaasusumutinta kantavien järjestyksenvalvojen nimet, henkilötunnukset ja kaasusumuttimen kantamiseen oikeuttavien lupien numerot on ilmoitettava oheisella erillisellä liitteellä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Pidetäänkö järjestyksenvalvontatehtävissä mukana järjestyksenvalvontatehtäviin hyväksytyä koiraa?</p> <p>Kyseisen koiran tunnusmerkintä ja koiran ohjaajan hyväksyntä on ilmoitettava erillisellä liitteellä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Järjestetäänkö yleisötilaisuuden sisääntuloväylillä henkilöntarkastuksia?</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Onko säilöön otettavien tavaroiden säilyttäminen järjestetty?</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Onko yleisötilaisuudessa käytössä kiinnitettujen säilöissäpitoon tarkoitettu tila?</p> <p>Säilöissäpito tilan täytyy olla poliisin hyväksymä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Vartioidaanko yleisötilaisuusalueella olevaa omaisuutta?</p> <p>Omaisuden suojelutehtävät silloin, kun yleisötilaisuus ei ole vielä alkanut, se on keskeytyneenä tai yleisötilaisuuden päättymisen jälkeen ovat sopimussuhteeseen perustuvina ja vastiketta vastaan suoritettuna vartioimisliiketoimintaa, joka edellyttää vartioimisliikeluvan. Vartioinnista tehty toimeksiantosopimus on ilmoituksen liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Onko yleisötilaisuuden järjestäjä palkannut jollekin tai joillekin yleisötilaisuuteen osallistuville henkilöille henkivartijoita?</p> <p>Henkivartijatehtävä suoritettuna sopimukseen perustuen ja vastiketta vastaan on vartioimisliiketoimintaa, joka edellyttää vartioimisliikeluvan. Henkivartijatehtävistä tehty toimeksiantosopimus on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Suorittavatko yleisötilaisuuden arvokuljetukset vartioimisliike?</p> <p>Arvokuljetustehtävä suoritettuna sopimukseen perustuen ja vastiketta vastaan on vartioimisliiketoimintaa, joka edellyttää vartioimisliikeluvan. Arvokuljetuksista tehty toimeksiantosopimus on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Onko järjestäjä saanut toimeenpanopaikan omistajan / haltijan suostumuksen paikan käyttämiseen?</p> <p>Suostumus on liitteenä. Jos järjestämispaikka on järjestäjän oma, selvitys järjestämispaikan hallinto-oikeudesta on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei

ILMOITUS
yleisötilaisuuden järjestämisestä

4 (5)

<p>Edellyttääkö tilaisuus toimeenpanopaikan eristämistä muulta käytöltä?</p> <p>Jos edellyttää, järjestelyistä on sovittava paikan omistajan kanssa. Asiaa koskeva sopimus on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Onko yleisötalaisuuden toimeenpanopaikka hyväksytty kokoontumistilaksi?</p> <p>Tiedon siitä saa tilan omistajalta / haltijalta tai rakennusvalvontaviranomaiselta. Jos ei ole hyväksytty, selvitys ja tarvittaessa rakennusvalvontaviranomaisen päätös on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Rakennetaanko toimeenpanopaikalle tilapäisiä rakennelmia?</p> <p>(Esim. teltoja, esintymislavoja, katsomoita, aitoja) Jos rakennetaan, siitä on ilmoitettava rakennusvalvontaviranomaiselle, joka tarkastaa rakenteet. Todistus rakennelmien hyväksymisestä on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Edellyttääkö tilaisuus liikennejärjestelyjä?</p> <p>(Esim. katujen sulkemisia, tilapäisiä liikennemerkkejä, pysäköintijärjestelyjä) Jos edellyttää, liikenteenohjaussuunnitelma on toimitettava poliisille. Tilapäisiä liikennejärjestelyjä koskevat päätökset tekee poliisi tienpitäjää kuultuaan. Jos edellyttää tien sulkemista asemakaava-alueella nopeuskilpailuja varten, liikenteenohjaussuunnitelman lisäksi on toimitettava kunnanhallituksen asiaa koskeva päätös. Päätös on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Asettaako järjestäjä liikenteenohjaajia ?</p> <p>Jos asettaa, liikenteenohjaajien asettamista koskeva hakemus on toimitettava poliisille. Hakemuksesta tulee ilmetä henkilöiden nimet ja henkilötunnukset. Poliisin päätös liikenteenohjaajien asettamisesta on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Edellyttääkö tilaisuus toimenpiteitä palo- ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi?</p> <p>Jos edellyttää, suunnitelma on esitettävä pelastusviranomaiselle. Hyväksytty pelastussuunnitelma on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Edellyttääkö tilaisuus toimenpiteitä ensihoidon järjestämiseksi?</p> <p>Jos edellyttää, selvitys on esitettävä terveysviranomaiselle (alueen ensihoidon vastuulääkärille). Todistus ensihoidon järjestelyjen hyväksymisestä on liitteenä</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Aiheutuuko tilaisuudesta kertaluontoisesti suuria jätemääriä tai edellyttääkö tilaisuus erityisiä puhtaanapitojärjestelyjä?</p> <p>Jos edellyttää, jätehuoltosuunnitelma on esitettävä ympäristöviranomaiselle. Todistus jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Aiheuttaako tilaisuus toimeenpanopaikan ulkopuolelle kuuluvaa tilapäistä melua?</p> <p>Jos aiheuttaa, siitä on tehtävä ilmoitus ympäristöviranomaiselle (30 vrk ennen tilaisuutta). Ympäristöviranomaisen päätös on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Tapahtuuko tilaisuudessa elintarvikkeiden myyntiä?</p> <p>Jos tapahtuu, siitä on ilmoitettava terveysviranomaiselle (14 vrk ennen tilaisuutta). Jäljennös ilmoituksesta on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Anniskellaanko tilaisuudessa alkoholi juomia?</p> <p>Jos anniskellaan, jäljennös anniskeluluvasta on liitteenä. Selvitys anniskelun ja anniskelualueen järjestyksenvalvonnan järjestämisestä on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Kieltääkö järjestäjä päihdyttävien aineiden hallussapidon tilaisuudessa tai asettaako järjestäjä muita ehtoja sisäänkäynnille?</p> <p>Jos järjestäjä kieltää tai asettaa ehtoja, siitä on tiedotettava riittävän selkeästi. Pois otettuja aineita ja esineitä varten on järjestettävä valvottu säilytystila. Tiedot asetetuista ehdoista on liitteenä.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Asettaako järjestäjä sisäänkäsyn edellytykseksi ikärajan?</p> <p>Jos asettaa, se on _____ vuotta.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei
<p>Onko järjestäjä ottanut tilaisuuden varalle riittävän vastuuvakuutuksen?</p> <p>Poliisi voi määrätä järjestäjän ottamaan riittävän vastuuvakuutuksen. Jos vakuutus otetaan, siitä on liitettävä jäljennös tähän ilmoitukseen.</p>	☐ Kyllä ☐ Ei

ILMOITUS
yleisötilaisuuden järjestämisestä

5 (5)

Tämän ilmoituksen liitteitä ovat (merkitse ruutuun liitteen järjestysnumero):

	kartta yleisötalaisuuden järjestämispaikasta, yleisötalaisuuden lähialueista ja mahdollisista vaikutusalueista
	toimeenpanopaikan omistajan suostumus tai selvitys siitä, että yleisötalaisuuden järjestäjällä on omistus- tai hallintaoikeus järjestämispaikkaan ja kyseinen oikeus sisältää oikeuden järjestää yleisötalaisuuksia
	luettelo järjestyksenvalvojiksi asetettavista henkilöistä
	luettelo tilapäiseksi järjestyksenvalvojiksi ehdotetuista henkilöistä
	luettelo yleisötalaisuuden järjestyksenvalvojista tunnistenumerojärjestyksessä
	yleisötalaisuutta koskeva turvallisuussuunnitelma (poliisille) (voi olla yksi yhteinen suunnitelma, jossa käsitellään turvallisuuteen, pelastukseen ja liikenteenohjaamiseen liittyviä asioita)
	luettelo järjestyksenvalvojista, joiden ehdotetaan kantavan kaasusumutinta järjestyksenvalvontatehtävissä yleisötalaisuudessa
	pelastussuunnitelma (pelastusviranomaiselle)
	luettelo järjestyksenvalvontatehtävissä käytettävistä koirista, niiden tunnistusmerkinnöistä ja hyväksytyistä koiranohjaajista
	luettelo yleisötalaisuuden eri vastuualueiden vastuuhenkilöistä (yleisötalaisuuden järjestäjän edustaja, tapahtumapäällikkö, turvallisuuspäällikkö, kohde-esimiehet, järjestyksenvalvojien esimiehet säilössä pidetyistä tavaroista vastaava henkilö, säilössäpidettävistä henkilöistä ja heidän halluun otetuista tavaroistaan vastaava henkilö ym.) yleisötalaisuuden järjestämisaikana käytettävissä olevine yhteystietoineen
	päätös poliisin hyväksymästä kiinniotettujen säilössäpitotilasta
	selvitys tai päätös kokoontumistilasta
	Vartiomistehtäviä koskevat toimeksiantosopimus tai toimeksiantosopimukset (salassa pidettäviä) tai ilmoitus siitä, että yleisötalaisuuden järjestämispaikan haltija järjestää vartiointin yleisötalaisuuden järjestäjästä riippumatta
	Liikenteenohjaussuunnitelma
	Kunnanhallituksen lupa liikenneväylän sulkemisesta asemakaava-alueella
	selvitys toimeenpanopaikan eristämisestä
	hyväksytty jätehuoltosuunnitelma
	todistus tilapäisten rakenteiden hyväksymisestä
	todistus elintarvikemyynnin hyväksymisestä
	päätös liikenteenohjaajista
	todistus vastuuvakuutuksesta
	todistus ensihoidon järjestelyjen hyväksymisestä
	meluilmoituksen johdosta annettu päätös
	jäljennös anniskeluluvasta tai selvitys anniskelun järjestämisestä
	muu tai muita ilmoitusta koskevia selvityksiä tai täydennyksiä kpl.

Edellä mainittujen liitteiden asiasisältö voidaan sisällyttää myös turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaan tai liittää sen liitteiksi. Liitteitä voidaan tarvittaessa täydentää ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen.

Liite 5 esimerkiksi kohteen pohjapiirros

Esimerkki Tapahtuma xx.xx.20xx

Kohdekatu, Esimerkki

Aikataulu

Päivätapahtuma 0900-1600

- Opastetut kierrokset 0900-1100, 1200-1600
- Kaksi kierrosta samanaikaisesti noin puolen tunnin välein

Iltatilaisuus 1900-2307

- Kello 2000 alkaa tarjoilu ja virallinen ohjelma
- Kierrokset kuten päivätapahtumassa
- Kiinteistö tyhjä 2400 mennessä

Yhteystiedot

Tapahtuman johto

- Esimerkki Henkilö xxx--xxx xxxxx
- Vara Henkilö xxx-xxx xxxx

Viranomaiset

- Hälytyskeskus 112
- Myrkytystietokeskus 09-471 977
- Päivystävä sairaala, xx-xxxxx

Toimintaohjeet

Ennen tapahtumaa/ työvuoron alussa

- Tutustu kiinteistöön
- Selvitä työskentelyalueesi poistumisteiden, sammuttimien ja paloilmotuspainikkeiden sijainnit
- Jokaisessa huoneessa löytyy oven vierestä piirros josta voi tarkistaa lähimpien paloilmotin painikkeiden ja sammuttimien sijainnit
- Varmista, että omalla työskentelyalueellasi ei ole tukittu poistumisteitä tai teljetty osastoivia palo-ovia auki
- Varmista, että hätäpoistumistiet ovat kulkukelpoisia (ei lukittu)
- Varmista, että roskat ja rullakot ovat niille kuuluvilla paikoilla, ei käytävillä

Tapahtuman aikana

- Varmista, että kulkuväylät pysyvät kulkukelpoisina - ei liukastumisen tai kompastumisen vaaraa
- Vie roskat niille kuuluvaan paikkaan - vältä palokuorman keräämistä
- Älä jätä rullakoita tai vastaavia tukkimaan poistumiskäytäviä

- Mikäli havaitset turvallisuuspuutteita reagoi niihin välittömästi tai ilmoita esimiehellesi
- Tapahtuman keskeyttämisestä voi päättää vain viranomainen tai tapahtuman johto

Tapahtuman jälkeen

- Varmista, että kaikki vieraat ovat lähteneet ja tilat ovat tyhjät
- Lukitse vastuullasi olevat ovet

Hätäilmoituksen tekeminen

Hätäilmoitus tehdään yleiseen hätänumeroon **112**, ja se tehdään heti, kun loukkaantuneen tai sairastuneen todetaan tarvitsevan ammattiapua.

Näin teet hätäilmoituksen:

- Soita hätäpuhelu itse, jos voit.
- Kerro, mitä on tapahtunut.
- Kerro tarkka osoite ja kunta.
- Vastaa kysymyksiin.
- Toimi annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Lopeta puhelu vasta saatuasi luvan.

Hätäensiapu

- Kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa selvitä mitä on tapahtunut.
- Saatko henkilön hereille. Herättele häntä puhuttelemalla ja ravistelemalla. Henkilö ei herää.
- Soita 112. Voit myös huutaa apua ja pyytää paikallaolijoita tekemään hätäilmoitus numeroon 112. Hätäkeskuksen antamia ohjeita tulee noudattaa. Käännä autettava selälleen ja selvitä hengittääkö hän normaalisti.
- Avaa hengitystie. Ojenna autettavan pää leuankärjestä nostamalla ja toisella kädellä otsaa painamalla. Samalla katso, kuuntele ja tunnustele hengitystä. Liikkuuko rintakehä? Kuluuko hengityksen ääni? Tuntuuko ilman virtaus poskellasi? Arvioi onko hengitys normaalia, epänormaalia tai se puuttuu.
- Hengitys on normaalia. Käännä henkilö kylkiasentoon. Huolehdi, että hengitystie on avoin ja henkilö hengittää normaalisti. Seuraa ja tarkkaile hengitystä ammattiavun tuloon asti.

Tulipalon sattuessa

- Pelasta ensin loukkaantuneet ja vaarassa olevat
- Siirry itse turvalliseen paikkaan ja ilmoita tulipalosta hälytyskeskukseen 112
- Sammuta palo tai rajoita sen leviämistä sulkemalla ovet
- Opasta tai järjestä opastus palokunnalle
- Tulipalon sattuessa on syytä muistaa, että pelastautumiseen on aikaa parhaimmillaankin vain pari minuuttia

Poistumisohjeet

- Tiloja tyhjennetään vain viranomaisten/tapahtuman johdon käskystä tai palohälytyksen kuuluessa
- Pysy rauhallisena
- Opasta vieraita kohti lähimpiä poistumisteitä mikäli siellä ei näy savun muodostusta
- Varmista, että kaikki pääsevät ulos
- Opasta vieraat kohti kokoontumispaikkaa (löytyy sivun 4 asemapiirrokselta)
- Kokoontumispaikalla ilmoittaudu esimiehellesi

JAKELU: Tapahtuman vastaavat opettajat, oppilaat, yhteistyökumppanit

Tiivistelmään mielellään myös asemapiirros kokoontumispaikkoineen